

**UCHWAŁA NR VI/74/2024
RADY MIEJSKIEJ W ŻNINIE**

z dnia 29 listopada 2024 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025 – 2027

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465, z późn. zm.¹⁾) oraz art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177, z późn. zm.²⁾) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2025 – 2027 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Żnina.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2025 r.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Idzi Mądry

¹⁾ Zmiana tekstu jednolitego wymienionej ustawy została ogłoszona w Dz. U. z 2024 r. poz. 1572.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2023 r. poz. 818 oraz z 2024 r. poz. 742, 743, 858 i 1572, M. P. z 2024 r. poz. 230.

Załącznik do uchwały Nr VI/74/2024
Rady Miejskiej w Żninie
z dnia 29 listopada 2024 r.

Gminny Program Wspierania Rodziny

na lata 2025-2027

Spis treści

1.	Wprowadzenie	3
1.1	Podstawy prawne Programu.....	4
2.	Dane statystyczne.....	5
2.1	Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żninie	7
2.2	Dane Komendy Powiatowej Policji w Żninie.....	13
3.	Diagnoza aktualnej sytuacji	15
A.	Diagnoza dorosłych.....	15
A.3.1.	Najpoważniejsze problemy społeczne.....	17
A.3.2.	Problem alkoholowy	20
A.3.3.	Zjawisko przemocy	24
B.	Dzieci i młodzież.....	29
3.B.1.	Zjawisko przemocy domowej	30
3.B.2.	Zjawisko przemocy i cyberprzemocy w szkole	32
C.	Podsumowanie i wnioski z Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych	36
4.	Kierunki i cele programu	40
A.	Zasady działania programu	40
B.	Beneficjenci	40
C.	Cel główny.....	40
D.	Cele strategiczne, adresaci, cele operacyjne, działania	40
E.	Monitorowanie, sprawozdawczość i źródła finansowania.....	44

1. Wprowadzenie

Wzorem lat ubiegłych, podstawą stworzenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025 - 2027, zwanego dalej Programem, jest ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177, z późn. zm.).

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2025 - 2027 nawiązuje do celów wcześniej realizowanych programów w obszarze wsparcia rodziny.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej szczególną rangę przypisała funkcji opiekuńczo – wychowawczej realizowanej w rodzinie. Doświadczenie trudności w tej sferze podlega specyficznym oddziaływaniom wspierającym i naprawczym. Realizowanie tych zadań, na mocy ustawy, zostało w znacznej mierze oparte na usłudze asystenta rodziny. Jest on głównym sprawcą i jednocześnie koordynatorem działań pomocowych, które w zamierzeniu muszą być zindywidualizowane, tj. ich wykorzystanie zależne jest od potrzeb konkretnej rodziny.

Rodziny borykające się z problemami, których rozwiązanie nie jest możliwe bez wsparcia instytucjonalnego, najczęściej znajdują się w obszarze działania pomocy społecznej. Doświadczenia w pracy z beneficjentami świadczeń pomocowych wyraźnie pokazują, jak złożony i trudny jest proces niwelowania nieprawidłowości w rozpoznanych obszarach. Praca nad „zmianą” jest wieloetapowa, wielopoziomowa, trudna i w wielu przypadkach skazana na porażkę. Bez zaangażowania i współpracy ze strony członków rodzin, nawet najlepiej przygotowana kadra pracowników nie będzie w stanie wesprzeć rodziny w procesie zmiany i wychodzenia z nieporadności.

Program opiera się na założeniu subsydiarności pomocy, tj. wspierania, a nie ich wyręczenia. Rodziny nie są przedmiotem oddziaływania instytucji pomocowych, ale ich partnerem, który powinien aktywnie uczestniczyć w procesach wychodzenia z trudności. Bardzo mocno akcentuje się podmiotowość rodziny, rozumianą jako prawo do współdecydowania i przede wszystkim czynnego uczestnictwa w doborze i realizacji form pomocy.

Priorytetem jest wsparcie funkcjonowania rodziny jako całości, zredukowanie natężenia dysfunkcjonalności rodziny, która mogłaby doprowadzić do konieczności odseparowania dzieci od ich rodziny i objęcia ich opieką w pieczy zastępczej. W sytuacji czasowego umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej - doprowadzenie do sytuacji, w której możliwy stanie się powrót do rodziny macierzystej.

Należy poczynić wszelkie starania, aby rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej uzyskały profesjonalną pomoc i mogły w przyszłości samodzielnie, bez wsparcia instytucjonalnego, realizować złożone funkcje rodziny.

Gminny program wspierania rodziny określa cele i zadania, które mają wspomóc rodziny w prawidłowym funkcjonowaniu, przy wykorzystaniu sieci oparcia społecznego i zasobów instytucjonalnych.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2025 – 2027 koresponduje z założeniami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żnin na lata 2018 – 2025 oraz Gminnym Programem Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024.

Koordinatorem Programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Żninie, zwany dalej „MOPS w Żninie”.

1.1. Podstawy prawne Programu

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2025 – 2027, zwany dalej „Programem”, opracowany został na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177, z późn. zm.). Zgodnie z zapisami ustawy na jednostki samorządu terytorialnego nałożony został obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Ustawa również nakłada na gminy obowiązek posiadania 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 opiera się na celach i założeniach poprzedniego Programu obowiązującego w Gminie Żnin w latach 2022-2024. Postawione w nim cele oraz zadania przyjęte do realizacji są aktualne i konieczne do prowadzenia w sposób ciągły i systemowy. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283, z późn. zm.) określa zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń oraz tryb ich udzielania. Definiuje cel pomocy społecznej: umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać samodzielnie. Zadaniem pomocy społecznej jest wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2025 – 2027 będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

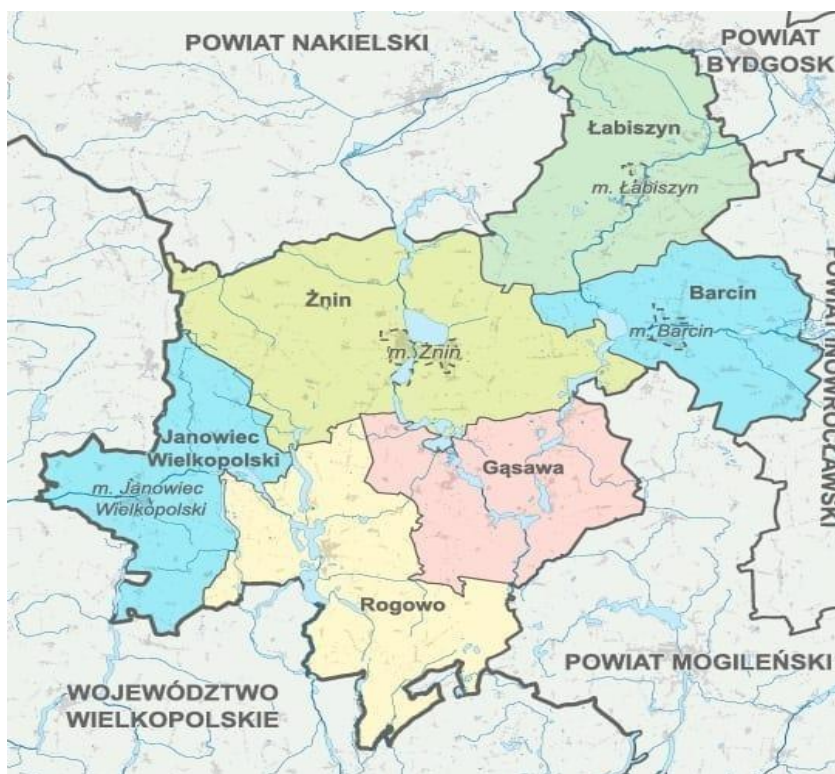
1. ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177, z późn. zm.),
2. ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283, z późn. zm.),

3. ustawę z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1923, z późn. zm.),
4. ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424, z późn. zm.),
5. ustawę z dnia 20 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939, z późn. zm.),
6. ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2809, z późn. zm.),
7. ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2024 r. poz. 1491).

2. Dane statystyczne

Gmina Żnin znajduje się w województwie kujawsko-pomorskim, w powiecie żnińskim. Obszar Gminy Żnin zajmuje 250,43 km², z czego aż 81% to użytki rolne.

Według stanu na 30 czerwca 2023 r., liczba ludności Gminy Żnin wyniosła 22 997 osób, z czego 50,73% stanowiły kobiety, a 49,27% mężczyźni. Liczba ludności gminy stanowi 33,90% ludności powiatu 67 737 osób. (Źródło: *Bank Danych Lokalnych*)

Rysunek 1. Położenie Gminy Żnin.

Siedzibą Gminy jest miasto Żnin. Miejscowość zlokalizowana jest na Pałukach, między Jeziorem Żnińskim Dużym a Jeziorem Żnińskim Małym, na wysokości 85 m n.p.m. Administracyjnie Żnin zajmuje łączną powierzchnię 8,35 km², a na 1 km² przypada 1696,9 osób. Struktura ludności gminy przedstawiała się następująco: osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 10,19%, osoby w wieku produkcyjnym 30,59%, a w wieku poprodukcyjnym 59,22%.

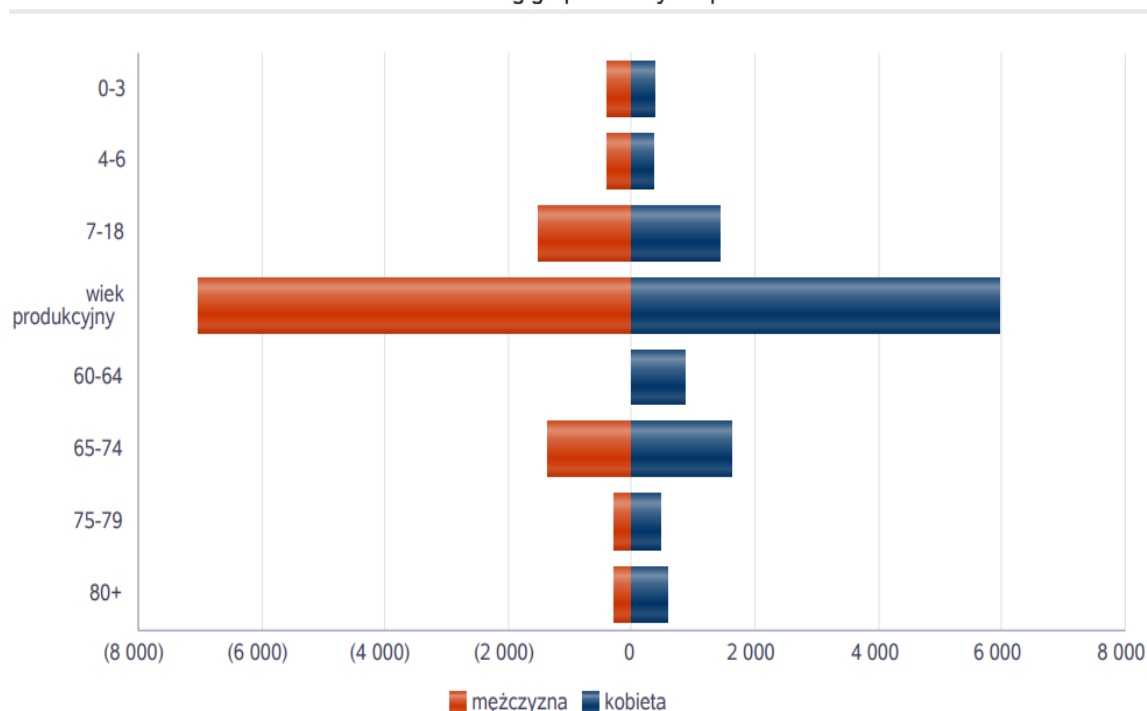
Tabela 1. Piramida wieku mieszkańców Gminy.

Grupa wiekowa	Liczba mieszkańców wg grup wiekowych i płci	
	mężczyzna	kobieta
0-3	413	372
4-6	407	362
7-18	1 520	1 434
wiek produkcyjny	7 024	5 966
60-64		872
65-74	1 372	1 615
75-79	286	454
80+	309	591

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Wykres 1: Piramida wieku mieszkańców Gminy.

Liczba mieszkańców wg grup wiekowych i płci

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Bezrobocie w Gminie Żnin utrzymuje się w ciągu ostatnich 12 miesięcy na podobnym poziomie. Jak wskazują dane statystyczne, gromadzone przez Powiatowy Urząd Pracy w Żninie, w miesiącu kwietniu 2023 r. zarejestrowano 222 osoby bezrobotne, zaś w miesiącu marcu 2024 r. – 249 osób bezrobotnych. Na przestrzeni ostatnich dwóch lat liczba oscyluje wokół 200-300 zarejestrowanych osób bezrobotnych. Równocześnie, w miesiącu marcu 2024 r. łączna liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy Żnin wynosiła 319 – na obszarze miejskim, a 306 na obszarze wiejskim. W tym liczba bezrobotnych kobiet na obszarze miejskim – 175, zaś zamieszkująca obszar wiejski – 203.

2.1 Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Żninie

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie powstawaniu trudnych sytuacji życiowych poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Przegląd danych statystycznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żninie wskazuje, że liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z terenu Gminy Żnin systematycznie spada. Z różnych form pomocy tutejszego Ośrodka w roku 2023 skorzystało 635 rodzin, w których zamieszkuje 1 366 osób, co stanowi 5,96 % ogółu ludności zamieszkałej w gminie (wg stanu na rok 2023r. zameldowanych na pobyt stały 22 960 osób).

Tabela 2: Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej MOPS w Żninie.

	ROK 2020	ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023
Liczba rodzin	826	694	652	635
Liczba osób w rodzinach	1 825	1 451	1 367	1 327

Źródło: MOPS w Żninie

Dane zawarte w powyższej tabeli wskazują, że na przestrzeni lat 2020–2023 obserwujemy spadek liczby rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą społeczną. Istotnym czynnikiem sprzyjającym

spadkowi liczby osób korzystających z pomocy był wzrost intensywności i rozszerzenie wachlarza działań aktywizujących podopiecznych przez pracowników socjalnych w ramach prowadzonej pracy socjalnej m.in. w oparciu o kontrakt socjalny, wzrost dochodów z pracy zarobkowej oraz uzyskane przez rodziny dodatkowe dochody z Programu 800+, Dobry start, Stypendia szkolne i inne.

Największa ilość osób korzystała w poprzednich czterech latach z pomocy społecznej między innymi z przyczyn ubóstwa, długotrwałej choroby, niepełnosprawności i bezrobocia. Można jednak zaobserwować, tendencję malejącą klientów MOPS w Żninie w 2023 r. w stosunku do roku 2020.

Tabela 3: Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na dane kryteria.

	ROK 2020	ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023
Ubóstwo	421	320	314	315
Bezrobocie	289	257	180	177
Niepełnosprawność	262	230	247	250
Długotrwała choroba	366	333	348	341

Źródło: MOPS w Żninie

Największy spadek osób korzystających z pomocy społecznej można zaobserwować zwłaszcza z tytułu ubóstwa oraz bezrobocia.

Tabela 4: Liczba rodzin korzystających z udzielanej pomocy na podstawie pozostałych przesłanek.

	ROK 2020	ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023
Bezdomność	17	19	12	19
Ochrona macierzyństwa	77	40	6	8
Bezradność w sprawach opiekuńczo –wychowawczych	108	90	91	94
Przemoc domowa	109	105	89	21
Alkoholizm	39	35	28	20
Narkomania	1	3	1	2
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	15	11	8	14
Zdarzenia losowe	2	4	3	3
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	6	0

Źródło: MOPS w Żninie

W latach 2020-2023 zaobserwować można systematyczny wzrost liczby osób korzystających z porad i konsultacji specjalistycznych w ramach usług MOPS w Żninie. W tym samym okresie zaobserwowano spadek liczby rodzin korzystających z pomocy asystenta rodziny.

Tabela 5: Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny.

ROK 2020	ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023
64	45	46	52

Źródło: MOPS w Żninie

Tabela 6: Liczba osób korzystających z porad i konsultacji specjalistów.

ROK 2020	ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023
186	215	231	267

Źródło: MOPS w Żninie

Tabela 7: Liczba dzieci uczęszczających do gminnych placówek wsparcia dziennego.

ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023
91	78	81

Źródło: MOPS w Żninie

Przemoc domowa to bardzo istotny obszar, w którym udzielana jest pomoc społeczna. Procedura „Niebieskie Karty” ma na celu wspieranie osób i rodzin doświadczających przemocy oraz podejmowanie działań wobec osób stosujących przemoc domową. W skład grupy diagnostyczno – pomocowej zawsze wchodzi pracownik socjalny i dzielnicowy.

Liczbę wniosków inicjujących procedury „Niebieskie Karty” w ostatnich trzech latach w Żninie przedstawia poniższa tabela.

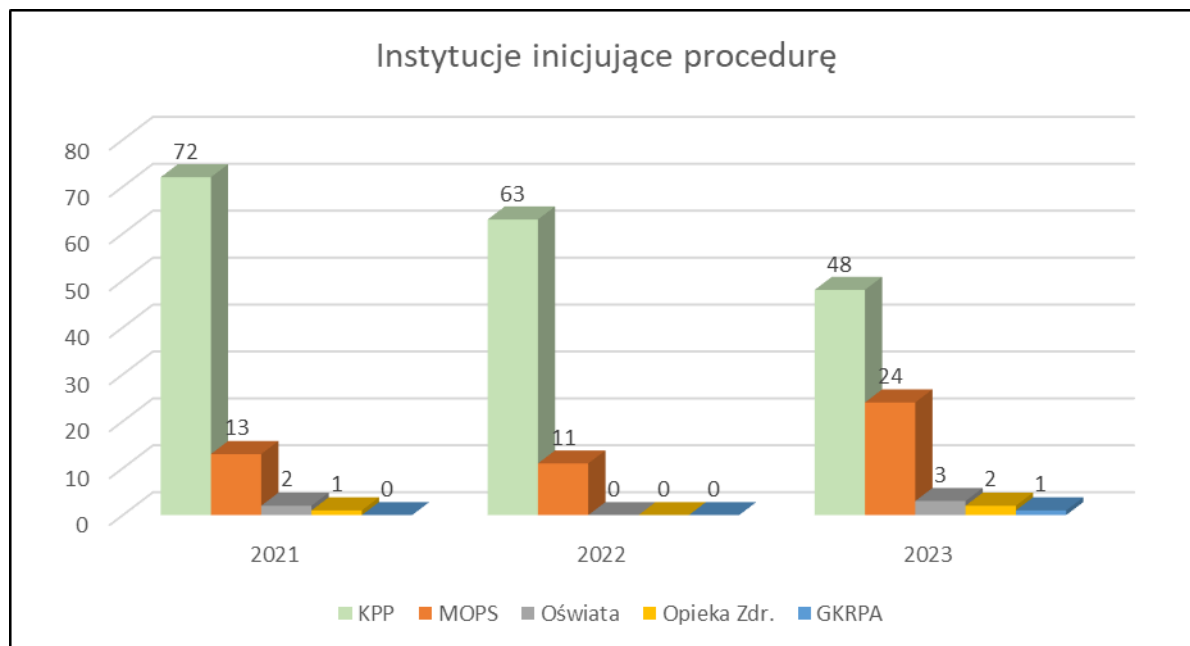
Tabela 8: Liczba „Niebieskich Kart” zainicjowanych na terenie Gminy Żnin.

	ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023
Ilość wniosków inicjujących procedurę „Niebieskie Karty”	88	74	78

Źródło: MOPS w Żninie

Największa ilość wniosków inicjujących procedurę „Niebieskie Karty” w poprzednich latach wpłynęła od Komendy Powiatowej Policji w Żninie, a w następnej kolejności przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Żninie. Pojedyncze przypadki takich wniosków wpływały od placówek szkolno - wychowawczych, pracowników ochrony zdrowia oraz z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żninie.

Wykres 2: Liczba „Niebieskich Kart” zainicjowanych przez poszczególne instytucje.

Źródło: opracowanie własne MOPS w Żninie na podstawie danych ze sprawozdań rocznych

Zauważalny jest również niewielki spadek ilości rodzin i osób objętych pomocą w zakresie przemocy domowej, na przełomie dwóch ostatnich lat. W latach 2021 – 2022 odnotowano niewielki wzrost.

Tabela 9: Liczba rodzin objętych procedurą „ Niebieskie Karty” w latach 2021-2023.

	ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023
Rodziny objęte procedurą „Niebieskie Karty” w tym:	105	86	102
Grupy robocze/grupy diagnostyczno-pomocowe:	67	86	102
Monitoring środowiska:	46	-	-
Zakończenie procedury przez ZI	74	47	56
Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” na dzień 31 XII	40	44	48

Źródło: opracowanie własne MOPS w Żninie na podstawie danych ze sprawozdań rocznych

Natomiast w obszarze ilości rodzin korzystających z usług Punktu Interwencji Kryzysowej można zaobserwować tendencję wzrostową. Może to mieć związek ze zwiększeniem świadomości mieszkańców dotyczącej możliwości korzystania z tego typu wsparcia.

Tabela 10: Interwencja kryzysowa (liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu Interwencji Kryzysowej w Żninie) w latach 2020-2023.

ROK 2020	ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023
221	258	308	367

Źródło: opracowanie własne MOPS w Żninie na podstawie danych MP i MRiPS

Istotny wzrost można również zaobserwować na przestrzeni ostatnich lat w ilości osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego oferowanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Żninie.

Tabela 11: Liczba rodzin korzystających z poradnictwa specjalistycznego w latach 2020 -2023.

ROK 2020	ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023
186	215	231	267

Źródło: opracowanie własne MOPS w Żninie na podstawie danych MP i PS

W związku z występowaniem przemocy domowej w celu wyeliminowania zachowań agresywnych osoby stosujące przemoc motywowano do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc realizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żninie. W 2023 r. spośród 12 osób stosujących przemoc domową, które zadeklarowały chęć udziału w programie, celem zmiany zachowania, 5 osób ukończyło program, co stanowi niski wynik w stosunku do liczby osób stosujących przemoc domową na terenie Gminy Żnin. (*Źródło: Dane PCPR Żnin*).

Stanowczo spadła liczba rodzin, którym udzielono pomocy finansowej w Gminie Żnin z powodu przemocy domowej na przestrzeni ostatnich kilku lat.

Tabela 12: Ilość przypadków przyznawania pomocy społecznej z powodu przemocy domowej.

	ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023
Ilość przypadków przyznawania pomocy finansowej z powodu przemocy domowej	105	89	21

Źródło: opracowanie własne MOPS w Żninie na podstawie danych MP i MRiPS

2.2 Dane Komendy Powiatowej Policji w Żninie

Na przestrzeni ostatnich 3 lat wzrosła ilość interwencji Policji w związku z przemocą domową. Znacząco wzrosła ilość przypadków osób pod wpływem alkoholu, które były sprawcami tejże przemocy. Przemoc domową stosują najczęściej mężczyźni, a jej ofiarami są kobiety. W ciągu minionego roku znacznie wzrosła liczba dzieci pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej.

Tabela 13: Interwencje policji związane z przemocą domową w latach 2021 - 2023.

		ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023
Interwencje domowe w związku z przemocą w rodzinie:		233	202	278
Sprawcy przemocy pod wpływem alkoholu:		20	35	25
Pokrzywdzeni w wyniku przemocy	ogółem:	56	62	69
	Kobiety:	36	47	40
	Mężczyźni:	10	12	4
	Dzieci:	10	3	25
Sprawcy przemocy domowej	ogółem:	48	54	45
	Kobiety:	4	2	2
	Mężczyźni:	44	52	43
	Nieletni:	0	0	0

Źródło: opracowanie własne MOPS w Żninie na podstawie danych KPP w Żninie

Utrzymującą się tendencję można zaobserwować w przypadku postępowań karnych związanych ze znęcaniem się nad rodziną i groźbą karalną na terenie Gminy Żnin na przestrzeni ostatnich lat.

Tabela 14: Postępowania według Kodeksu Karnego w poprzednich latach.

Kwalifikacja prawna postępowań:		ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023
Znęcanie się nad rodziną	wszczętych	38	30	36
	stwierdzonych	25	21	14
	zakończonych	35	30	36
Groźba karalna	wszczętych	21	14	15
	stwierdzonych	33	35	6
	zakończonych	24	19	15
Rozpijanie małoletniego	wszczętych	0	1	0
	stwierdzonych	0	0	0
	zakończonych	0	1	0

Zródło: opracowanie własne MOPS w Żninie na podstawie danych KPP w Żninie

Zaobserwowano również utrzymującą się tendencję w obszarze popełnianych przestępstw na terenie Gminy Żnin, ze szczególnym uwzględnieniem znęcania się fizycznego i psychicznego nad drugą osobą. Znacząco wzrosła w ostatnim roku ilość przestępstw związanych z kradzieżą mienia.

Tabela 15: Przestępstwa popełnione na terenie Gminy Żnin w poprzednich latach.

Przestępstwa na terenie Gminy Żnin	ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023
Kradzież z włamaniem	7	31	29
Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	20	29	25
Pobicie	2	2	4
Uszkodzenie mienia	0	10	16
Kradzież pieniędzy wraz z dokumentami	0	0	5
Kradzież mienia	50	20	98

Zródło: opracowanie własne MOPS w Żninie na podstawie danych KPP w Żninie

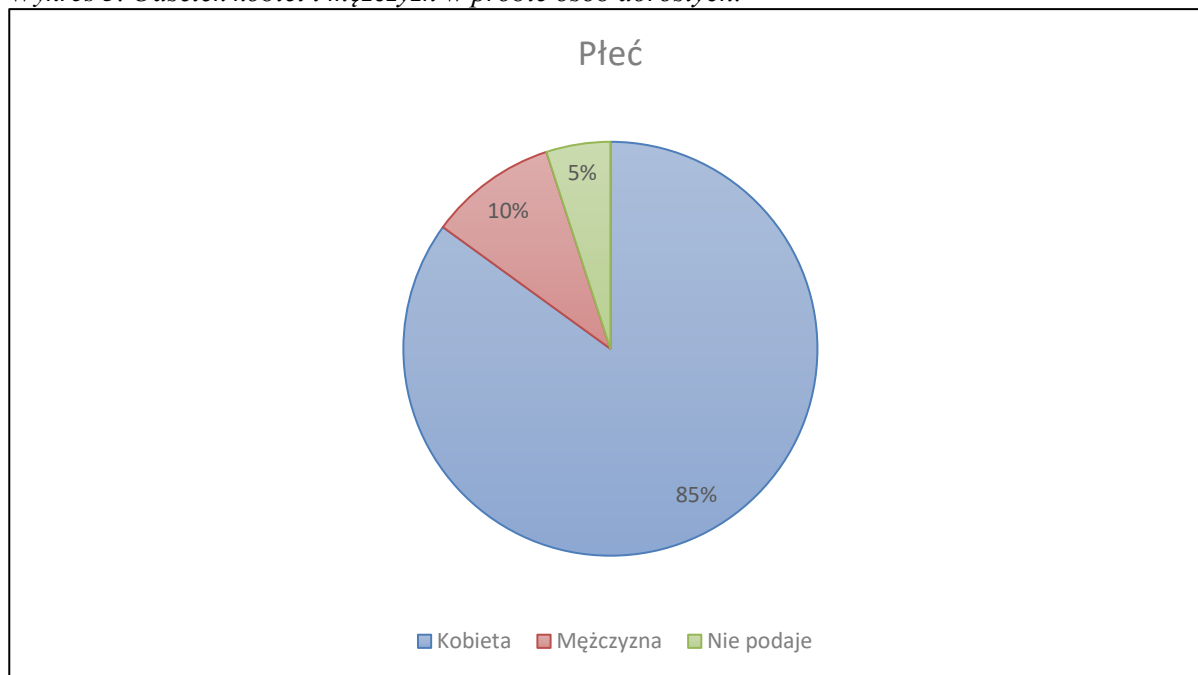
3. Diagnoza aktualnej sytuacji

W celu zebrania danych użytych w Diagnozie Problemów Społecznych dla Gminy Żnin zastosowano pomiar kwestionariuszowy techniką *CAWI* i *PAPI*. Badanie wśród dorosłych respondentów zostały przeprowadzone w okresie od stycznia do marca 2024 r. W ramach diagnozy szkolnej uczniowie szkół podstawowych na terenie gminy w analogicznym okresie wzięli udział w badaniu kwestionariuszowym on-line (*CAWI*) wypełniając ankiety elektroniczne dotyczące problemów społecznych. Na potrzeby Programu przytoczono wybrane problemy społeczne związane z bezrobociem, wykluczeniem społecznym, problemami związanymi ze spożyciem alkoholu, przemocą i agresją.

A. Diagnoza dorosłych

Metodami kwestionariuszowymi przebadano łącznie 307 dorosłych mieszkańców gminy. Próbę dorosłych mieszkańców gminy zdominowały kobiety, które stanowią 85% grupy. Grupę mężczyzn stanowi 10% badanych, zaś 5% grupy nie udzieliła odpowiedzi na to pytanie.

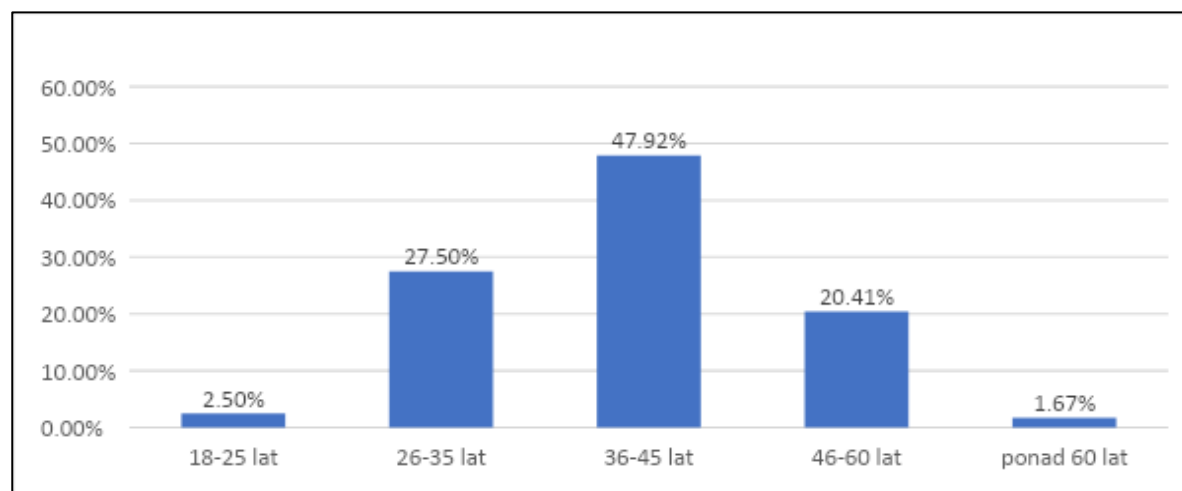
Wykres 3. Odsetek kobiet i mężczyzn w próbie osób dorosłych.

Źródło: *Diagnoza Problemów Społecznych dla Gminy Żnin związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi oraz przemocą domową i rówieśniczą 2024*

Uwzględniając wiek badanych dorosłych można wskazać, iż próba ma charakter reprezentatywny. Najlicniejsza jest grupa osób w wieku 36-45 lat (47,92%). Jeden na pięciu badanych to osoba w wieku 26-35 lat (27,50%). Co piąty respondent należy do grupy wiekowej 45-60 lat, a 2,50% badanych to osoby w wieku młodego dorosłego (18-25 lat). Osoby powyżej 60 roku życia stanowią 1,67% grupy.

Wykres 4. Wiek dorosłych ankietowanych.

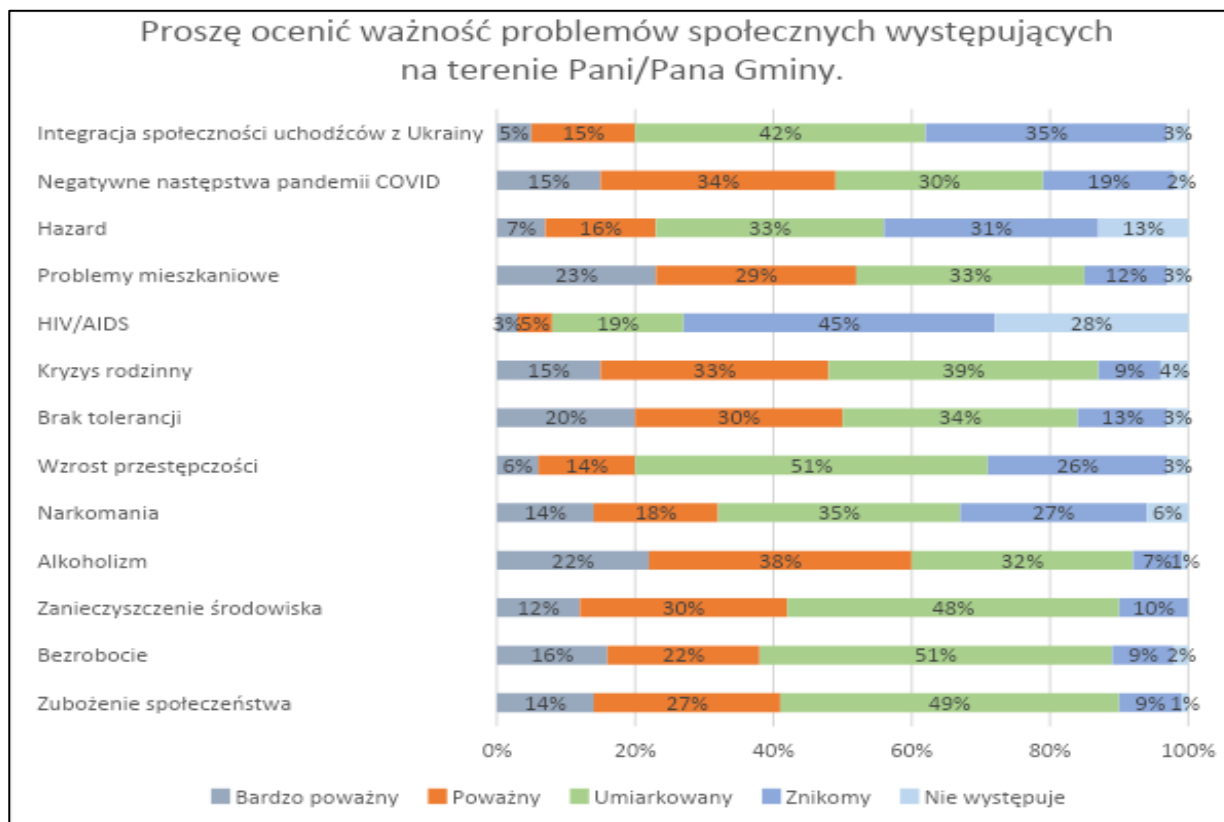
Źródło: *Diagnoza Problemów Społecznych dla Gminy Żnin związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi oraz przemocą domową i rówieśniczą 2024*

A.3.1 Najpoważniejsze problemy społeczne

W dalszej części badania diagnozującego respondenci poproszeni zostali o wyrażenie swojej opinii dotyczącej stopnia występowania poszczególnych zagrożeń społecznych, które są lub mogą być obecne na terenie gminy.

Dorośli ankietowani uważają, że najistotniejszym problemem społecznym na terenie gminy jest spożywanie alkoholu. Jako poważny i bardzo poważny określiło go aż 60% badanych. Kolejny poważny problem to trudności mieszkaniowe. Jako bardzo poważny określiło go 23%, a poważny – 29% ankietowanych. Mieszkańcy dostrzegają też brak tolerancji – połowa ankietowanych wskazuje na jego obecność w Gminie Żnin. Wysokie wyniki dotyczą również kryzysu rodzinnego – 33% uważa za poważny, a 15% - bardzo poważny. Najmniej znaczącym okazał się problem HIV/AIDS – 28% uważa, iż nie występuje on w gminie, a 48% postrzega go jako znikomy. Nieznaczny problem to także hazard – w opinii 31% jest to kwestia znikoma, a 13% zupełnie go nie dostrzega.

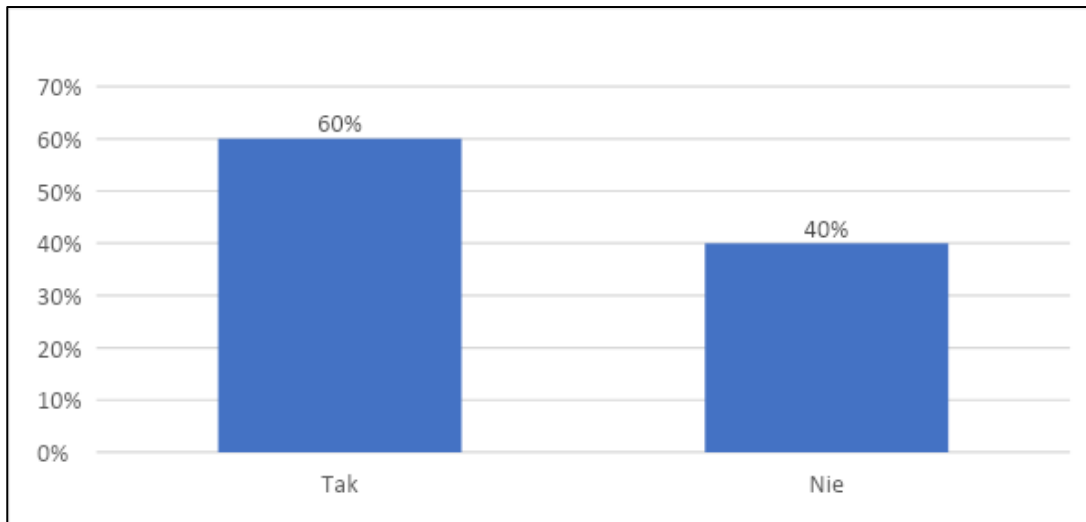
Wykres 5. Problemy społeczne w opinii dorosłych mieszkańców.

Źródło: *Diagnoza Problemów Społecznych dla Gminy Żnin związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi oraz przemocą domową i rówieśniczą 2024*

Część pytań ankiety dotyczyła problemu bezrobocia. O nasileniu problemu świadczą odpowiedzi 60% badanych, którzy przyznali, że doświadczyli bezrobocia.

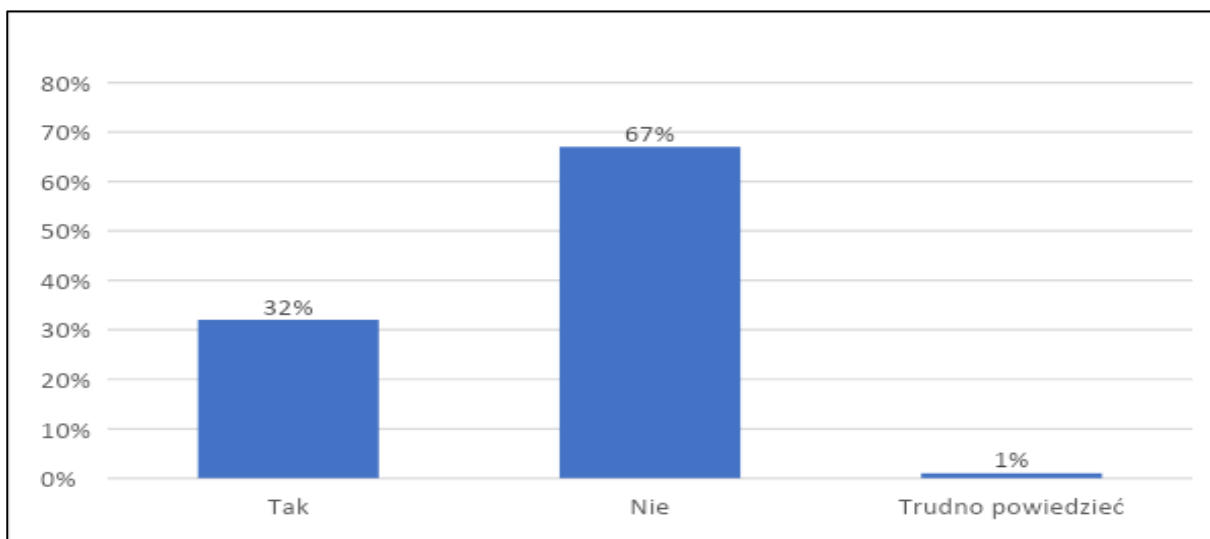
Wykres 6. Doświadczenie bezrobocia.

Źródło: *Diagnoza Problemów Społecznych dla Gminy Żnin związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi oraz przemocą domową i rówieśniczą 2024*

Dodatkowo niepokojącym jest fakt, iż aż 32% wskazało, że obecnie w ich gospodarstwie domowym są osoby bezrobotne. To istotna informacja, wskazująca na obecność problemu w Gminie Żnin.

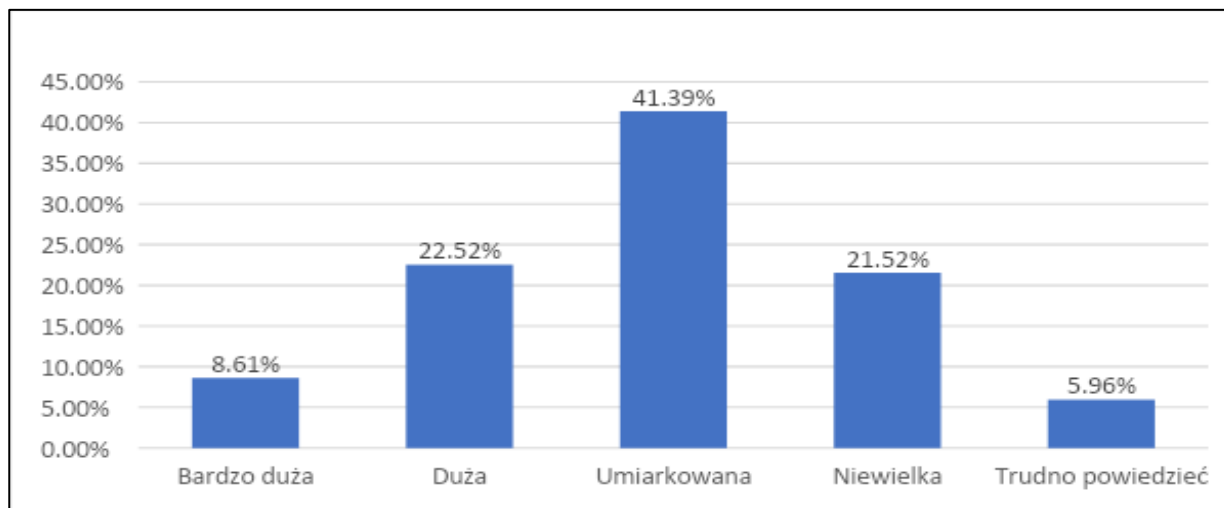
Wykres 7. Doświadczenie bezrobocia w gospodarstwie domowym.

Źródło: *Diagnoza Problemów Społecznych dla Gminy Żnin związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi oraz przemocą domową i rówieśniczą 2024*

Większość respondentów stwierdziła, że szansa znalezienia zatrudnienia przez bezrobotnych w gminie jest umiarkowana. Taką opinię wyraziła 41,39% badanych. Co trzeci ankietowany wskazał, że szansa na to jest bardzo duża (8,61%) lub duża (22,52%). Co piąty ankietowany uważał, że jest to zadanie trudne w gminie (21,52%).

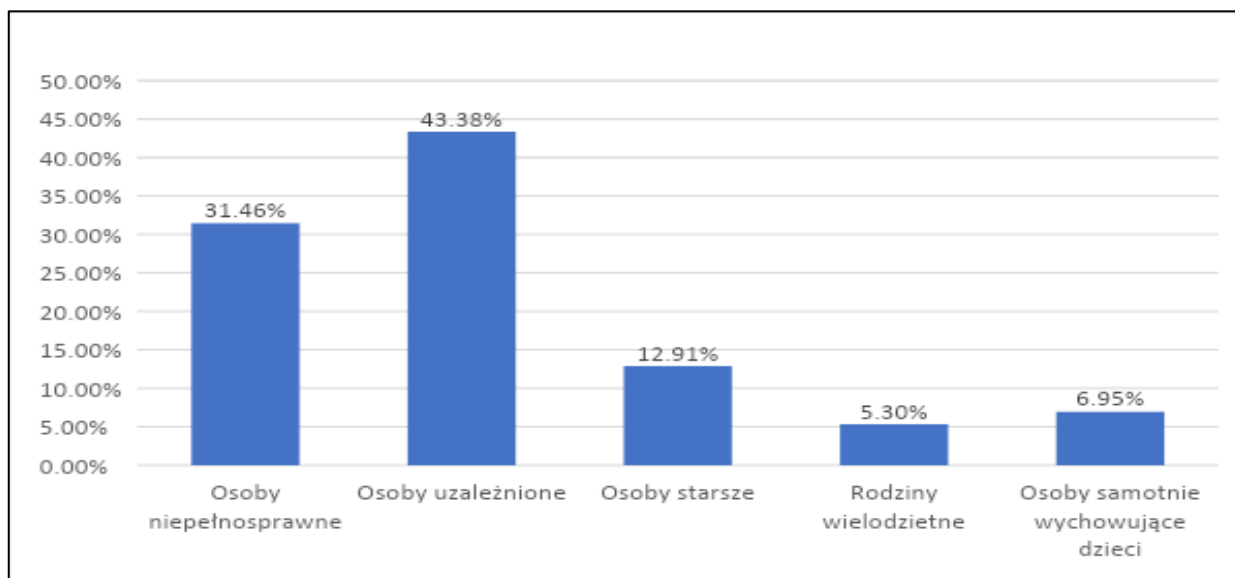
Wykres 8. Szansa na znalezienie pracy w Gminie Żnin – w opinii ankietowanych.

Źródło: *Diagnoza Problemów Społecznych dla Gminy Żnin związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi oraz przemocą domową i rówieśniczą 2024*

Dorośli mieszkańcy zostali zapytani także o problem wykluczenia społecznego na terenie Gminy Żnin. Według większości respondentów osobami, które są nim najbardziej zagrożone to osoby z uzależnieniami (43,38%), osoby z niepełnosprawnościami (31,46%) oraz osoby starsze (12,91%).

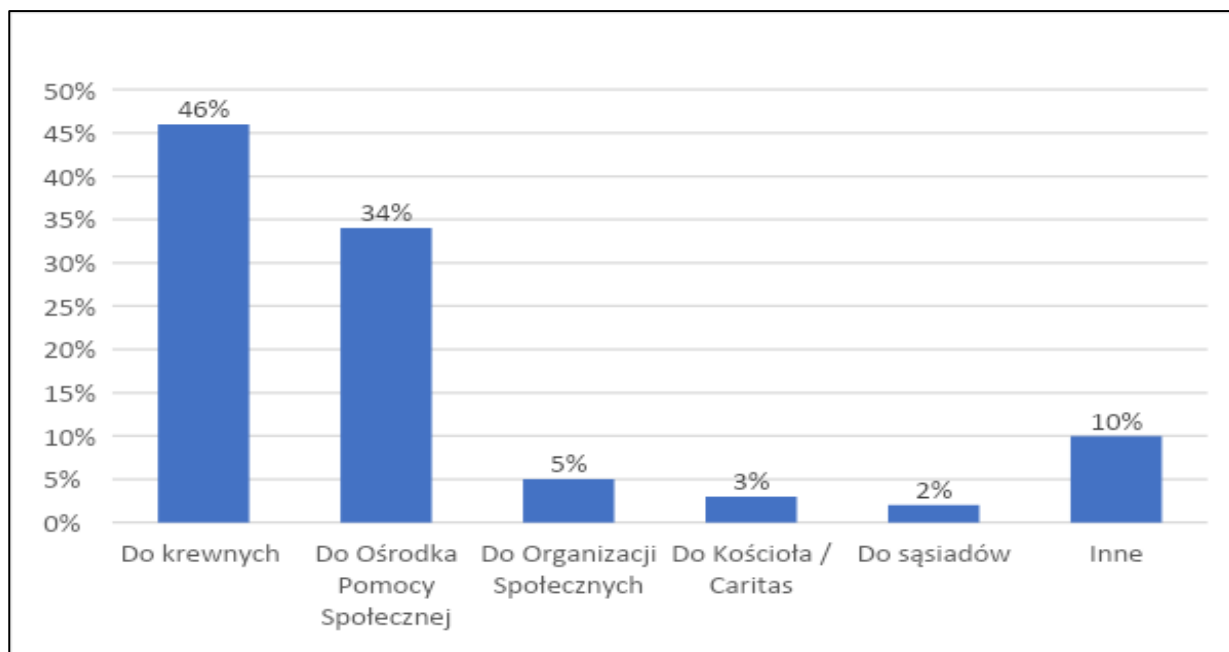
Wykres 9. Ryzyko wykluczenia społecznego.

Źródło: *Diagnoza Problemów Społecznych dla Gminy Żnin związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi oraz przemocą domową i rówieśniczą 2024*

Badani zostali również poproszeni o wskazanie do kogo można zwrócić się w przypadku doświadczania trudnej sytuacji życiowej. Na Ośrodek Pomocy Społecznej wskazał zaledwie co trzeci ankietowany (34%), zaś na wsparcie krewnych – niemal połowa (46%).

Wykres 10. Wsparcie w sytuacji wykluczenia społecznego.

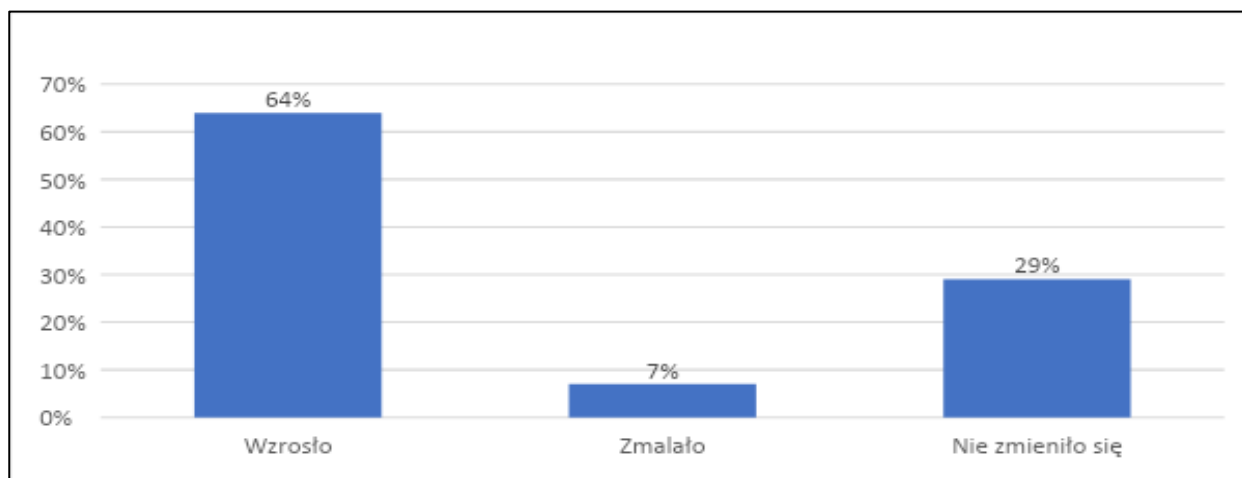
Źródło: *Diagnoza Problemów Społecznych dla Gminy Żnin związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi oraz przemocą domową i rówieśniczą 2024*

Niepokojące jest także to, że aż **56% dorosłych mieszkańców nie ma wiedzy na temat działań wspierających osoby bezrobotne i zagrożone wykluczeniem społecznym** prowadzonych w Gminie Żnin. W związku z tym konieczne jest prowadzenie szeroko zakrojonej kampanii informacyjnej (np. w postaci ulotek, reklam na stronach internetowych instytucji i organizacji na terenie gminy) na temat dostępnych form pomocy.

A.3.2 Problem alkoholowy

Respondenci zostali zapytani, czy ich zdaniem spożycie alkoholu w ciągu ostatnich 10 lat wzrosło, zmalało, czy też pozostało bez zmian. W opinii dorosłych mieszkańców spożycie alkoholu na terenie gminy w przeciągu ostatnich 10 lat uległo wzrostowi – uznało tak 64% ankietowanych. Zdaniem 29% osób nie uległo zmianie, a niemal 7% respondentów uznało, że zmalało.

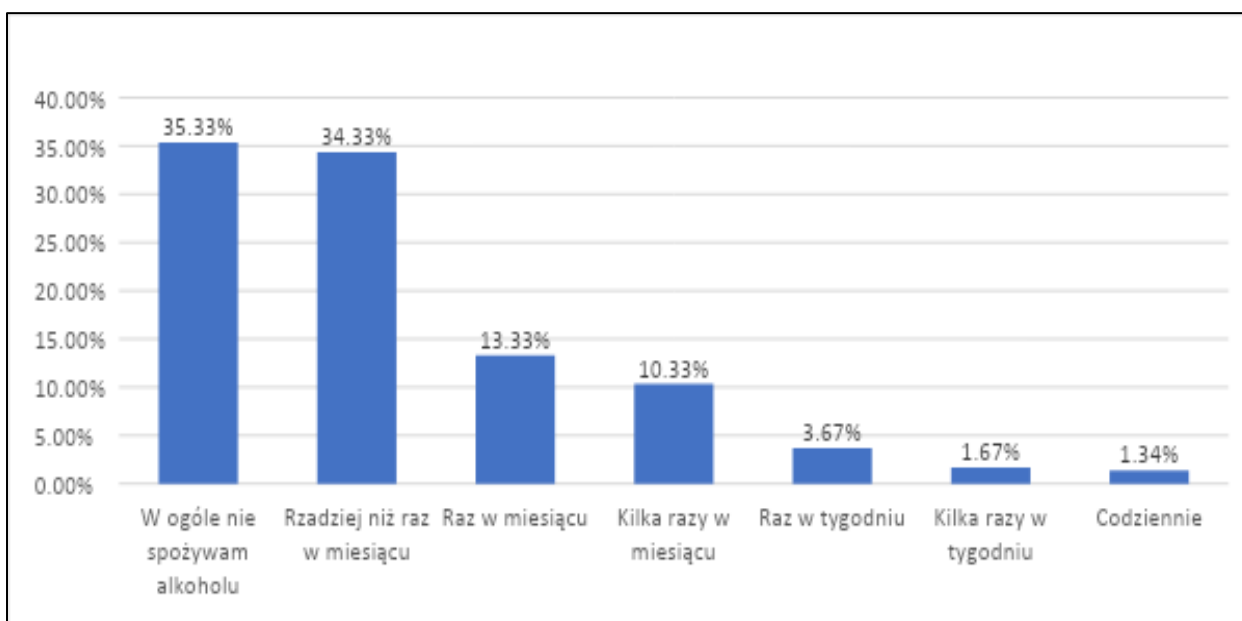
Wykres 11. Skala spożywania alkoholu przez dorosłych mieszkańców.

Źródło: Diagnoza Problemów Społecznych dla Gminy Żnin związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi oraz przemocą domową i rówieśniczą 2024

Następnie badani zostali poproszeni o określenie częstotliwości sięgania po alkohol. Jak wynika z otrzymanych odpowiedzi, po alkohol sięga ok. 64% dorosłych mieszkańców gminy, spośród których co trzeci badany spożywa alkohol rzadziej niż raz w miesiącu (34,33%). 13,33% ankietowanych sięga po niego raz w miesiącu, 10,33% - kilka razy w miesiącu, 3,67% - raz w tygodniu, a 1,67% - kilka razy w tygodniu.

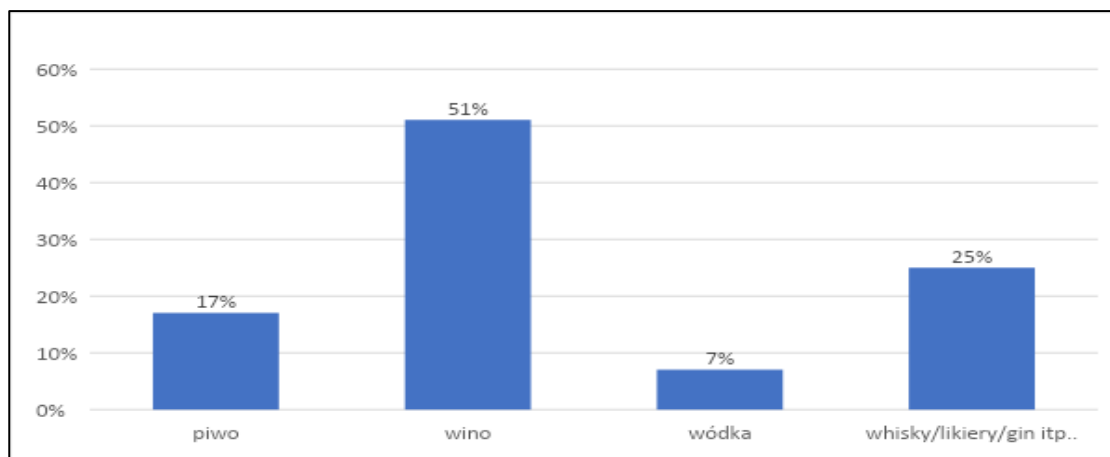
Wykres 12. Częstość spożywania alkoholu wśród dorosłych.

Źródło: Diagnoza Problemów Społecznych dla Gminy Żnin związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi oraz przemocą domową i rówieśniczą 2024

W dalszej części badania poznano opinie respondentów dotyczące tego, jaki alkohol jest przez nich wybierany najczęściej. Okazało się, że najczęściej spożywanym alkoholem jest wino. 51% badanych deklaruje jego spożycie. Na drugim miejscu wśród preferencji ankietowanych znalazły się whisky/likieri – taki alkohol spożywa 25% badanych. Następną odpowiedzią było piwo (17%).

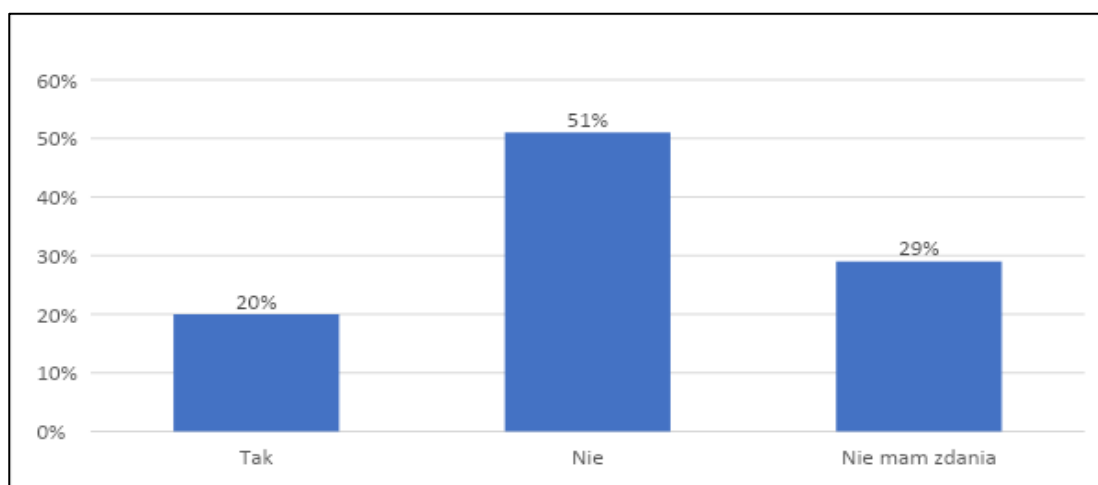
Wykres 13. Rodzaje spożywanego alkoholu.

Źródło: *Diagnoza Problemów Społecznych dla Gminy Żnin związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi oraz przemocą domową i rówieśniczą 2024*

Następnie poproszono ankietowanych o wskazanie, czy – ich zdaniem – osoby pijące alkohol stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa. Takiego zdania jest jeden na pięciu badanych (20%). Przeciwną opinię wyraziła ponad połowa badanych (51%).

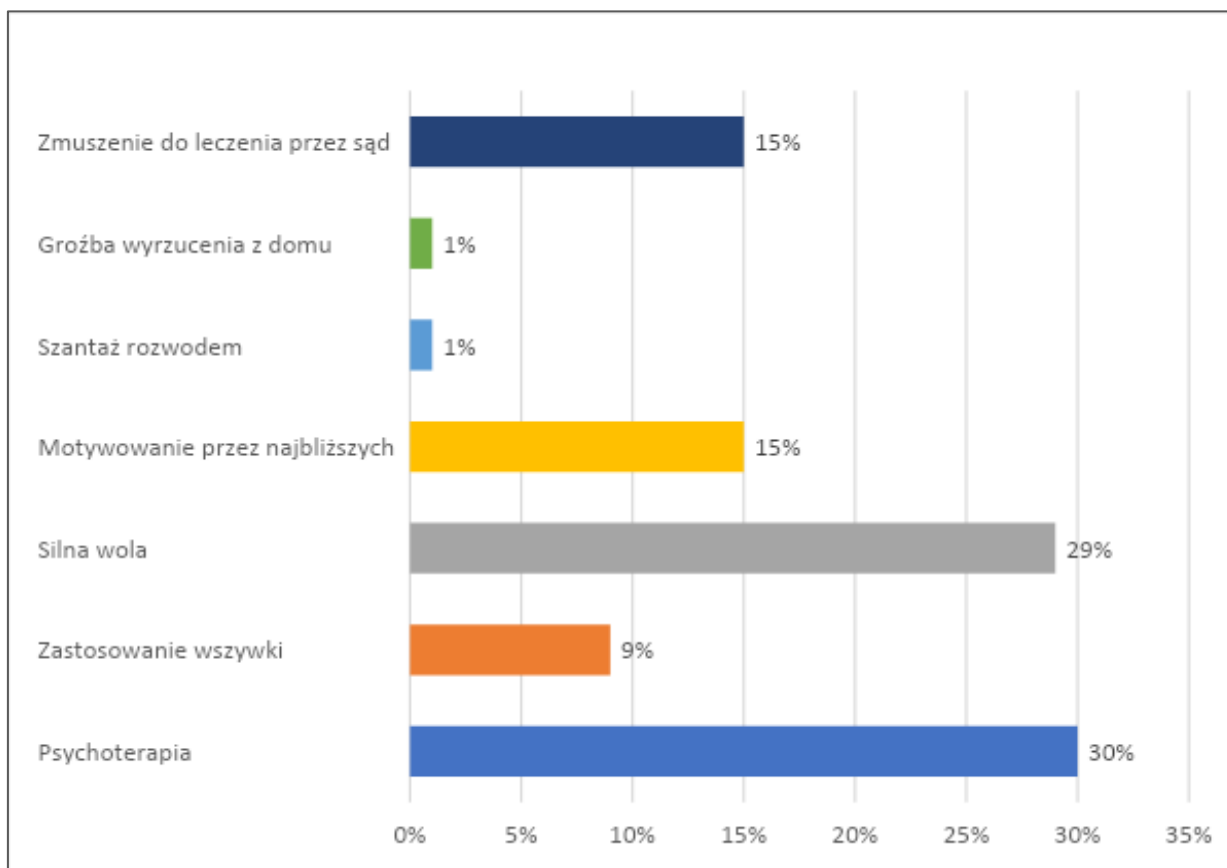
Wykres 14. Zagrożenie bezpieczeństwa związane z osobami pijącymi alkohol.

Źródło: *Diagnoza Problemów Społecznych dla Gminy Żnin związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi oraz przemocą domową i rówieśniczą 2024*

W opinii dorosłych mieszkańców najskuteczniejszymi sposobami wyleczenia osób z problemem alkoholowym jest przede wszystkim psychoterapia (30%). Równie ważna jest silna wola osoby uzależnionej – była to niemal co trzecia zaznaczana odpowiedź przez ankietowanych (29%). Najmniejszą skuteczność respondenci upatrywali w szantażu rozwodem i groźbą wyrzucenia z domu (kolejno po 1% wskazań).

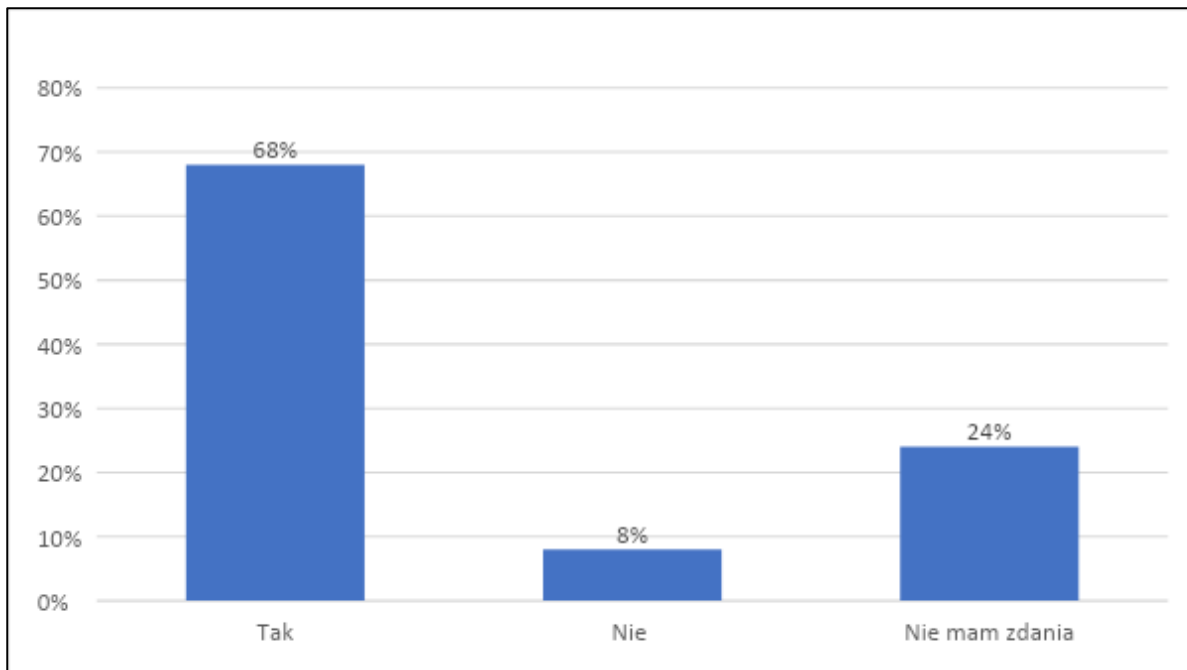
Wykres 15. Sposoby leczenia uzależnień.

Źródło: *Diagnoza Problemów Społecznych dla Gminy Żnin związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi oraz przemocą domową i rówieśniczą 2024*

Dorośli mieszkańcy Gminy Żnin zostali zapytani o to, czy oczekują od władz lokalnych gminy działań mających na celu ograniczenie problemu uzależnień, szczególnie problemów alkoholowych. Z przeprowadzonego badania wynika, że większość ankietowanych ma takie oczekiwania (68%), z kolei nie posiada ich 8% badanych. Jeden na czterech mieszkańców nie ma w tym zakresie zdania (24%).

Wykres 16. Oczekiwania mieszkańców wobec podejmowania przez Gminę działań profilaktycznych przeciwdziałania uzależnieniom.

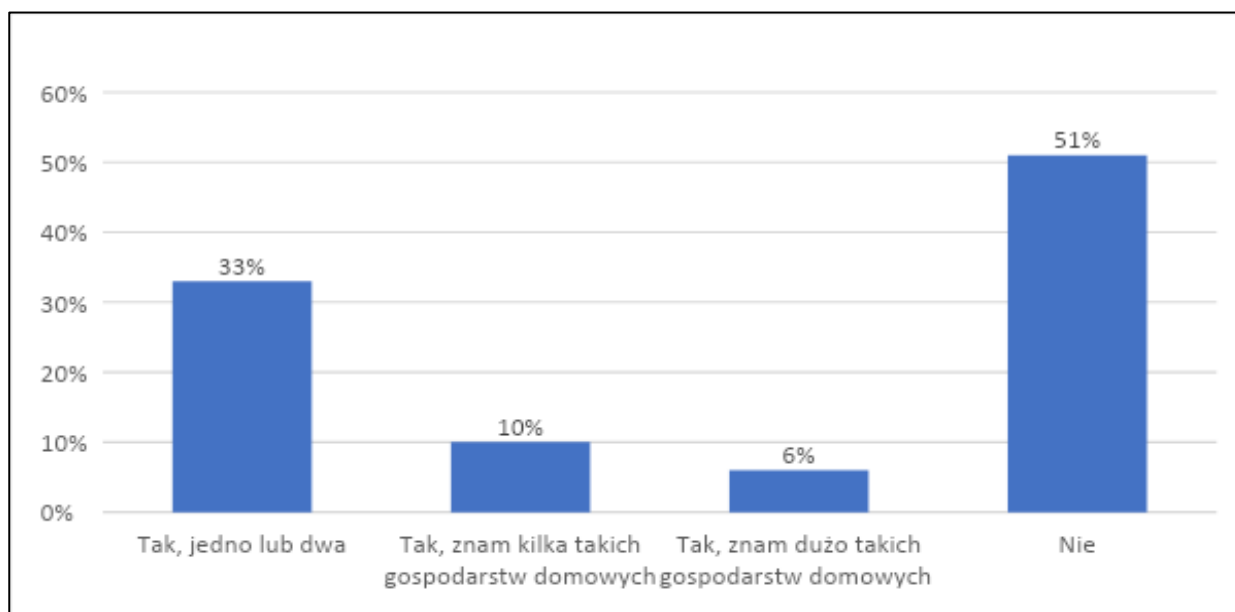

Źródło: *Diagnoza Problemów Społecznych dla Gminy Żnin związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi oraz przemocą domową i rówieśniczą 2024*

A.3.3 Zjawisko przemocy

W badaniu diagnostycznym mieszkańcom zostały zadane pytania dotyczące zjawiska przemocy. Pierwsze z nich odnosiło się do występowania przemocy wśród osób, które ankietowani znają osobiście. Okazuje się, że blisko połowa ankietowanych, tj. 49% zna gospodarstwa domowe, w których dochodzi do różnych form przemocy (fizycznej, psychicznej, seksualnej lub ekonomicznej). Jeden na trzech badanych (33%) zna jeden lub dwa domy, w których dochodzi do przemocy, 10% ankietowanych wskazało znajomość kilku, natomiast odpowiedzi 6% mieszkańców wskazują na znajomość wielu takich gospodarstw domowych.

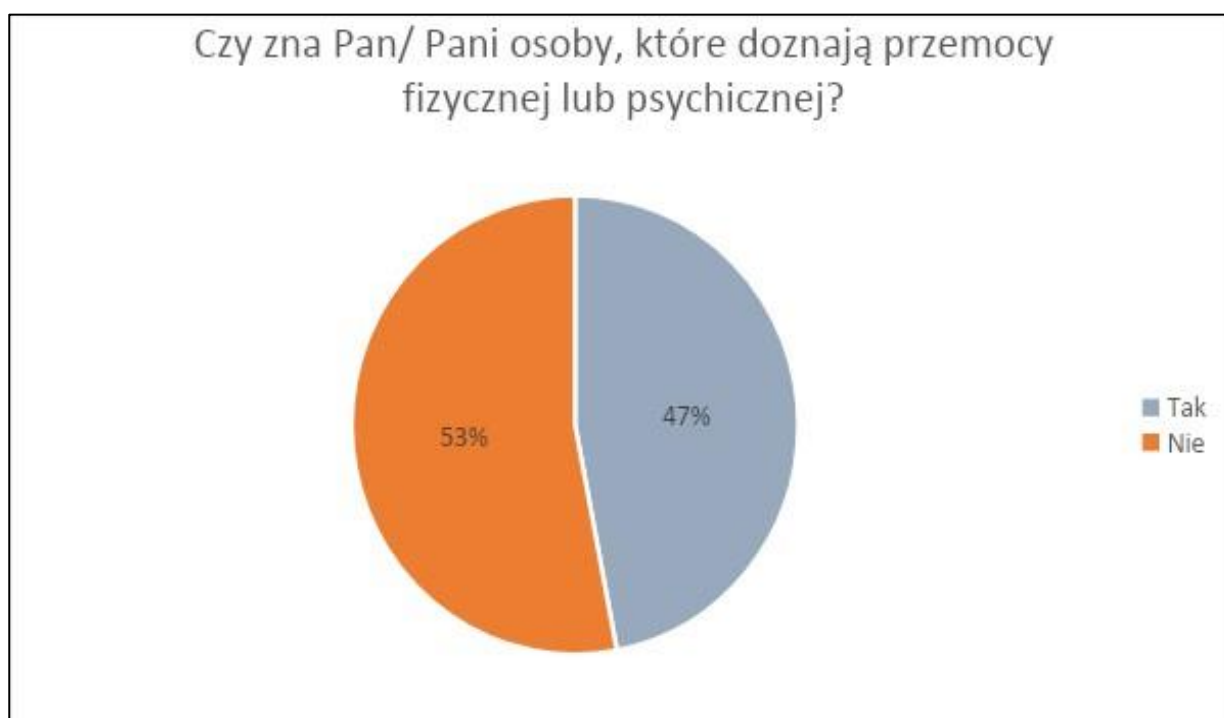
Wykres 17. Liczba rodzin dotkniętych przemocą.

Źródło: Diagnoza Problemów Społecznych dla Gminy Żnin związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi oraz przemocą domową i rówieśniczą 2024

Jak wynika z zaprezentowanych danych, zjawisko przemocy występuje w znacznym natężeniu na terenie Gminy Żnin, co potwierdzają odpowiedzi niemal połowy badanych (47%), którzy znają osoby doznające przemocy zarówno fizycznej jak i psychicznej.

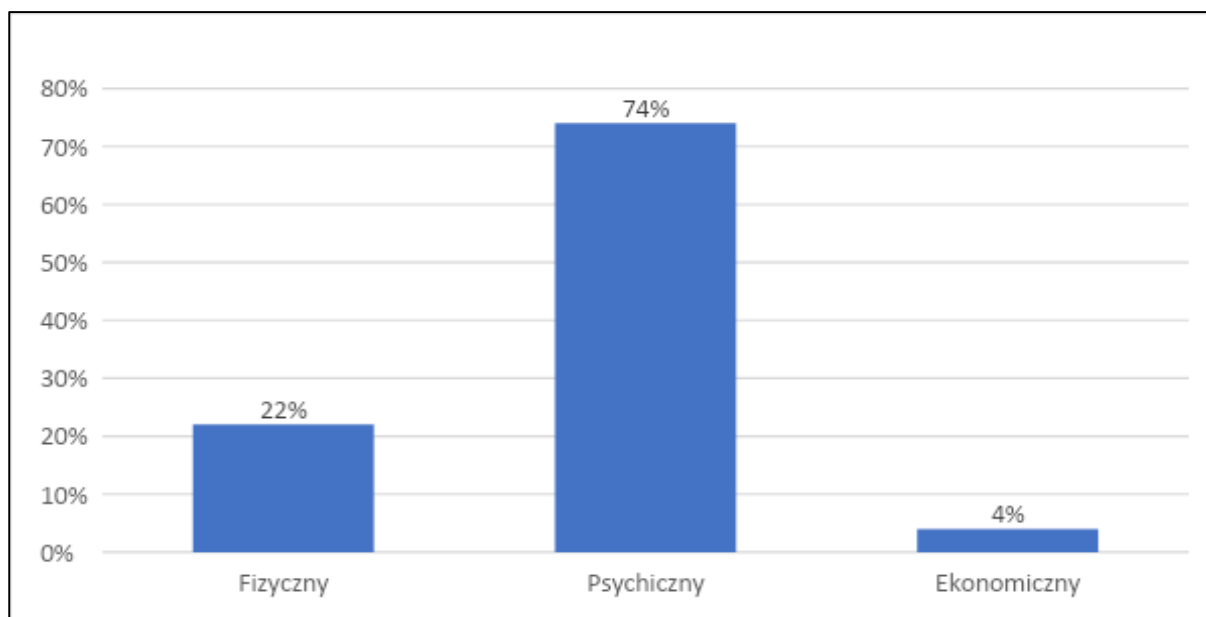
Wykres 18. Znajomość osób dotkniętych zjawiskiem przemocy.

Źródło: Diagnoza Problemów Społecznych dla Gminy Żnin związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi oraz przemocą domową i rówieśniczą 2024

Następnie ankietowanym zostały zadane pytania uszczegóławiające, mające na celu rozpoznanie pewnego wzorca występującego zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy Żnin. Mieszkańcy zostali zapytani o to, jaki rodzaj przemocy jest w ich opinii najczęściej stosowany i kto jej doświadcza. Według respondentów najczęstszym rodzajem przemocy jest przemoc psychiczna (74%), w dalszej kolejności fizyczna (22%) oraz ekonomiczna (4%).

Wykres 19. Przekonania na temat rodzajów przemocy w rodzinie.

Źródło: *Diagnoza Problemów Społecznych dla Gminy Żnin związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi oraz przemocą domową i rówieśniczą 2024*

Według dorosłych mieszkańców, to kobiety częściej wskazywane były jako ofiary przemocy w rodzinie. Takiej odpowiedzi udzieliło 61,62% respondentów. Według 19,19% płeć nie ma w tym przypadku znaczenia, ponieważ ofiarami przemocy są tak samo często kobiety, jak i mężczyźni. 1,68% badanych wskazało na mężczyzn, a pozostałe 17,51% nie potrafiło powiązać płci z przemocą w rodzinie.

W części ankiety dotyczącej przemocy umieszczono kilka pytań dotyczących negatywnych zachowań wobec dzieci, co wydaje się być szczególnie interesujące w kontekście ochrony najmłodszych mieszkańców gminy. Jeszcze do niedawna uważano, że strach przed rodzicami ułatwia wychowywanie dzieci. Obecnie pomimo ogólnej zmiany trendów, nadal można spotkać osoby, które myślą w ten sposób. Mieszkańcom gminy zadane zostało również pytanie, które pozwoliło poznać ich poglądy dotyczące tej właśnie kwestii.

W opinii 91% badanych strach dziecka nie ułatwia rodzicom jego wychowania. Odmienne zdanie posiadało blisko 9% respondentów.

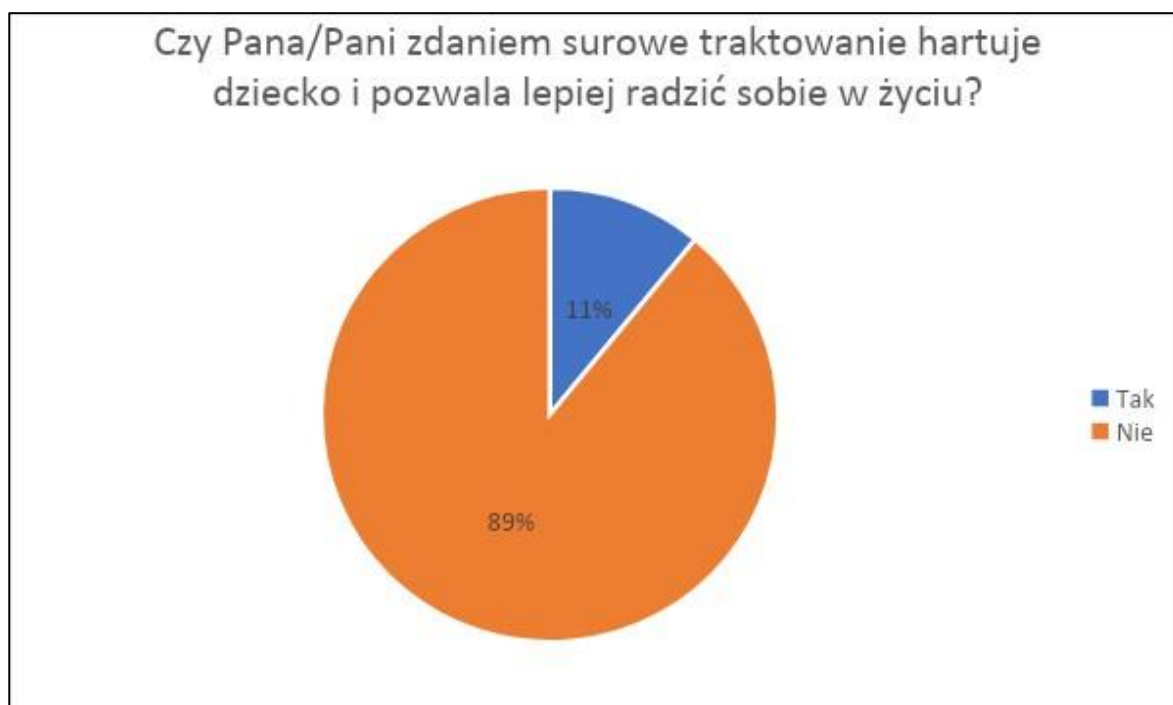
Wykres 20. Wpływ strachu dziecka przed rodzicami na jego wychowanie.

Źródło: Diagnoza Problemów Społecznych dla Gminy Żnin związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi oraz przemocą domową i rówieśniczą 2024

Wyniki badań wskazują także, że 89% badanych nie uważa, aby surowe wychowywanie dzieci pomogło im w ich późniejszym życiu. Pozostałe 11% jest odmiennego zdania.

Wykres 21. Wpływ surowego traktowania dziecka na jego przyszłość.

Źródło: Diagnoza Problemów Społecznych dla Gminy Żnin związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi oraz przemocą domową i rówieśniczą 2024

Okazuje się, że zdecydowana większość mieszkańców Żnina nie tylko nie uważa strachu przed rodzicami oraz surowego traktowania jako odpowiednich metod wychowawczych, ale również jest przeciwna stosowaniu kar fizycznych. 79% ankietowanych uważa, że powinny być one zakazane przez prawo, jednak pozostałe 21% jest przeciwnych temu zakazowi.

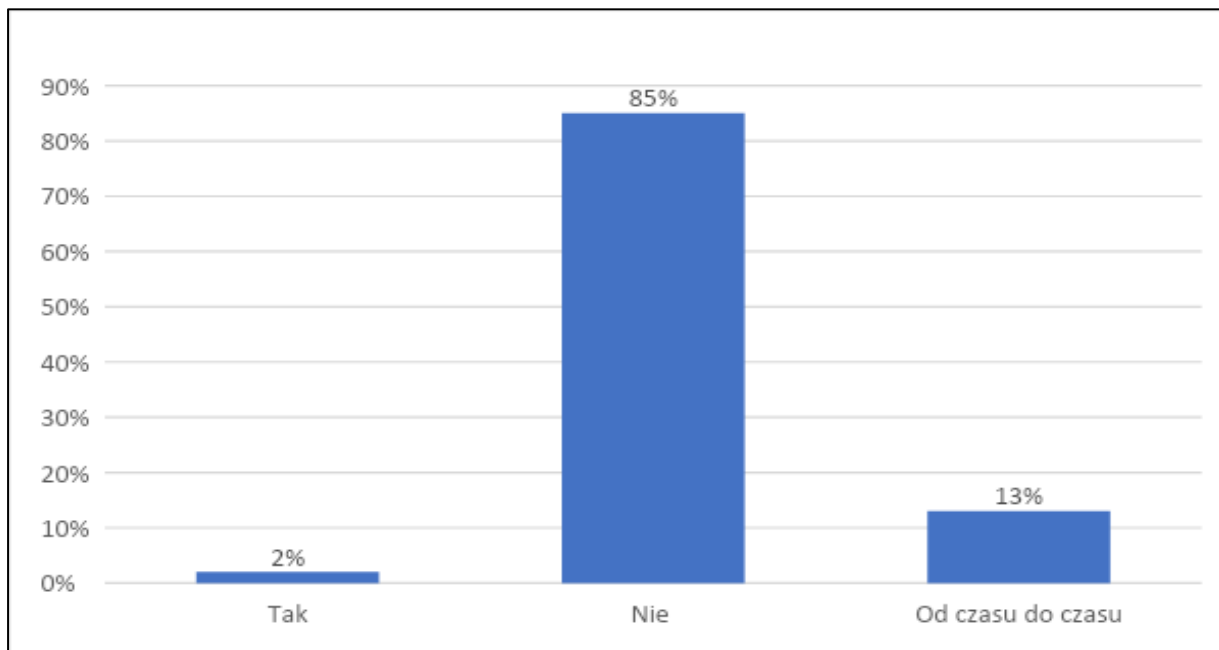
Wykres 22. Stosowanie kar fizycznych wobec dzieci jako zakaz prawny.

Źródło: Diagnoza Problemów Społecznych dla Gminy Żnin związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi oraz przemocą domową i rówieśniczą 2024

Pomimo faktu, że w poprzednich pytaniach mieszkańcy uznali, że nie popierają stosowania kar fizycznych, których stosowanie nadal powinno być prawnie zabronione, a surowe wychowanie wcale nie jest dobre dla dzieci, to jednak w pytaniu dotyczącym tego, czy stosowanie tego rodzaju kar jest dobrą metodą wychowawczą 13% stwierdziło, że od czasu do czasu można je stosować. 85% zdecydowanie się im sprzeciwia.

Wykres 23. Zasadność stosowania kar fizycznych wobec dzieci jako metody wychowawczej.

Źródło: *Diagnoza Problemów Społecznych dla Gminy Żnin związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi oraz przemocą domową i rówieśniczą 2024*

Stosowanie przemocy wobec dzieci jest niezwykle groźnym zjawiskiem. Ma bardzo negatywny wpływ na ich psychikę i poczucie bezpieczeństwa, które dorośli powinni im zapewnić. Zjawisko to w ogóle nie powinno mieć miejsca. Widzimy jednak tutaj, że pomimo powszechnego sprzeciwu, który był wcześniej deklarowany, ten problem istnieje - 2% ankietowanych dorosłych uznało stosowanie kar fizycznych za zasadne.

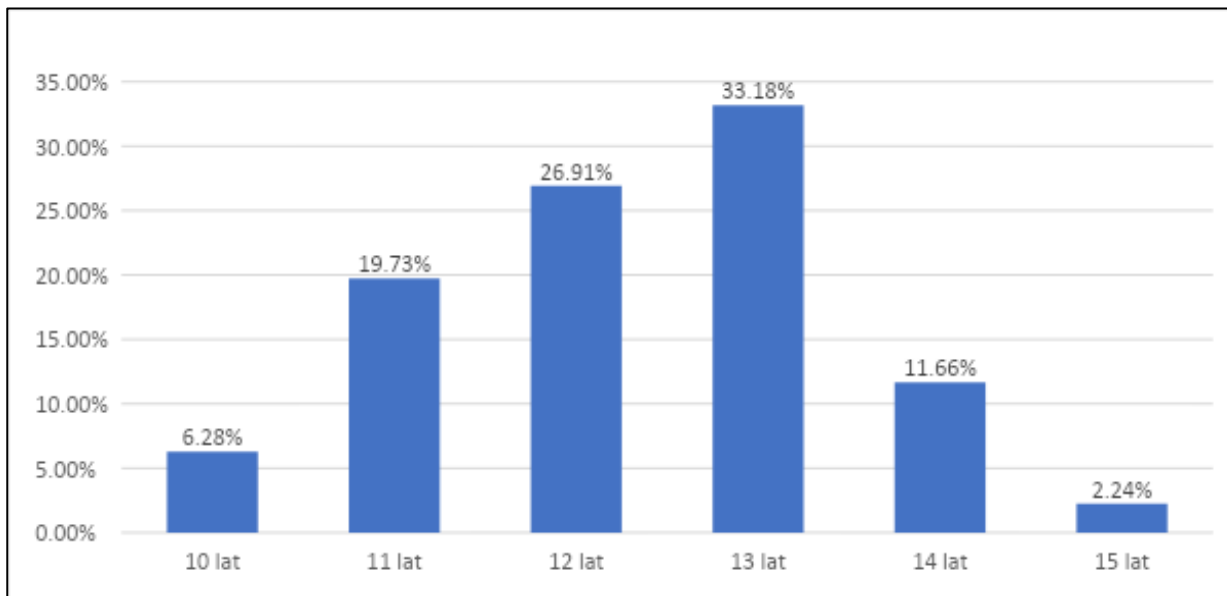
B. Dzieci i młodzież

Przebadano łącznie 243 uczniów. Usunięto dane, które wskazywały na nierzetelny wynik. Kategorią odrzucenia kwestionariusza ankiety były występujące braki danych i niedokończone ankiety. W celu uzyskania maksymalnej rzetelności odpowiedzi, w kwestionariuszu ankiety zostało uwzględnione pytanie dotyczące styczności uczniów z nieistniejącą substancją psychoaktywną. Kwestionariusze ankiet, w których respondenci zaznaczyli na to pytanie odpowiedź twierdzącą, zostały odrzucone. Odrzucono również ankiety, w których zarejestrowano nienormowany czas rozwiązywania ankiet co wpływa na trafność i rzetelność wyników. Po usunięciu ankiet wadliwych pozostało 225 prawidłowo wypełnionych kwestionariuszy.

Spośród przebadanych 53% stanowili chłopcy, a 47% dziewczęta. Można zatem wskazać, że próba jest równoliczna i reprezentatywna z uwagi na płeć uczniów.

Na potrzeby Programu przytoczono problemy związane z przemocą, cyberprzemocą i agresją w środowisku domowym oraz szkolnym.

Wykres 24. Wiek uczniów.

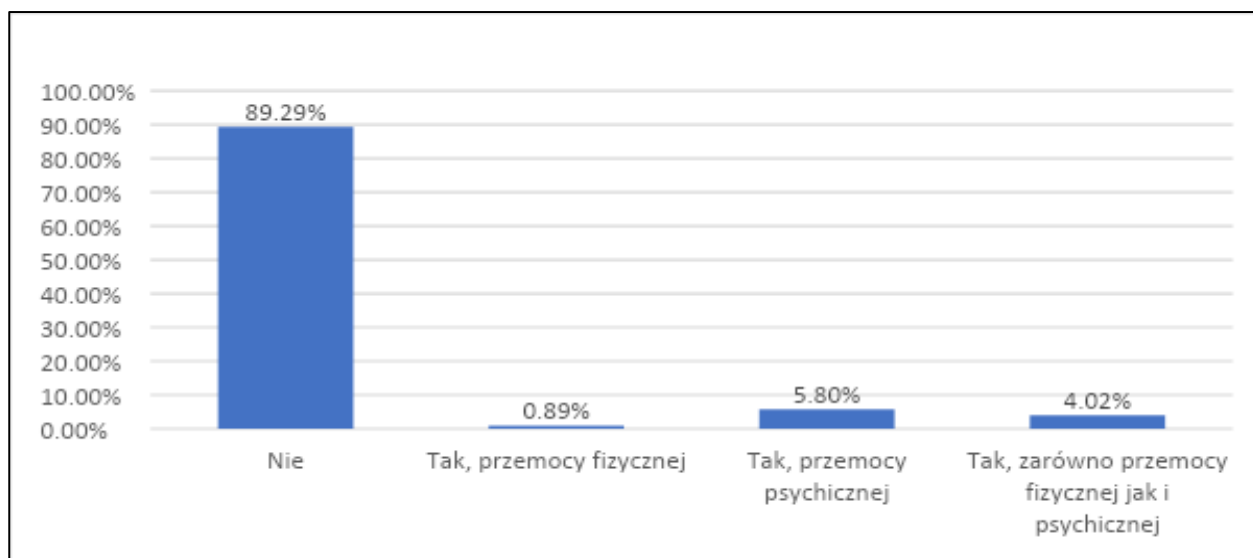
Źródło: *Diagnoza Problemów Społecznych dla Gminy Żnin związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi oraz przemocą domową i rówieśniczą 2024*

3.B.1 Zjawisko przemocy domowej

Przemoc doświadczana w domu w relacjach z bliskimi, czy w środowisku rówieśniczym, to jeden z czynników w największym stopniu niszczących poczucie bezpieczeństwa i negatywnie wpływającym na samoocenę i rozwój młodego człowieka. Występowanie tego zjawiska oraz jego skala ma bardzo duże znaczenie dla kształtowania się osobowości młodych ludzi i może mieć negatywny wpływ na ich osiągnięcia życiowe. Dlatego też wszelkie sygnały o zachwianiu poczucia bezpieczeństwa, szczególnie w rodzinach z dziećmi, powinny budzić czujność.

Spośród przebadanych uczniów 89,29% nigdy nie doświadczyło przemocy fizycznej i/lub psychicznej w domu. 5,80% z pytanych osób zadeklarowało doświadczanie przemocy psychicznej w swoim domu. Z kolei 4,02% ankietowanych zadeklarowało doświadczanie zarówno przemocy fizycznej, jak i psychicznej.

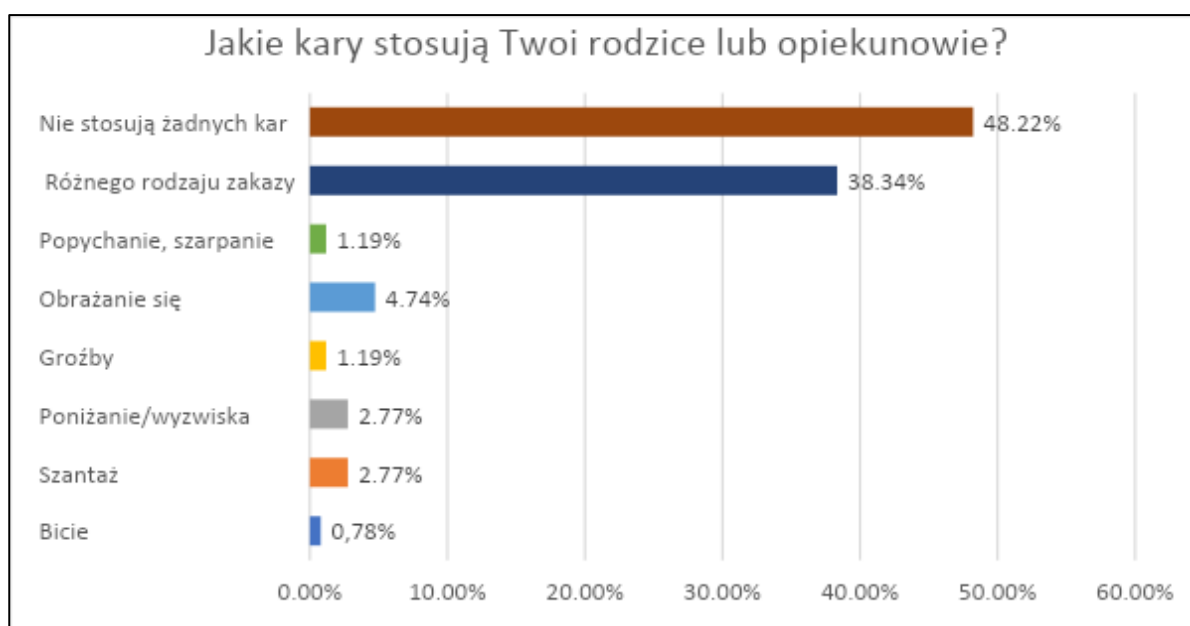
Wykres 25. Doświadczenie przemocy w domu uczniów.

Źródło: Diagnoza Problemów Społecznych dla Gminy Żnin związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi oraz przemocą domową i rówieśniczą 2024

Następne pytanie dotyczyło środków dyscyplinujących, jakie rodzice stosują wobec młodzieży. Jak wynika z odpowiedzi uczniów, rodzice blisko połowy z nich stosują różnego rodzaju kary. Z kolei respondenci, których rodzice stosują względem nich różnego rodzaju kary, największy odsetek odpowiedzi padł na stosowane różnego rodzaju zakazy (38,34%). Znacznie mniej odpowiedzi dotyczyło obrażania się (4,74%). Szantaż oraz wyzwiska wskazało 2,77% respondentów. Spośród wymienionych kar uczniowie wymienili także groźby i popychanie (1,19%) oraz bicie (0,78%).

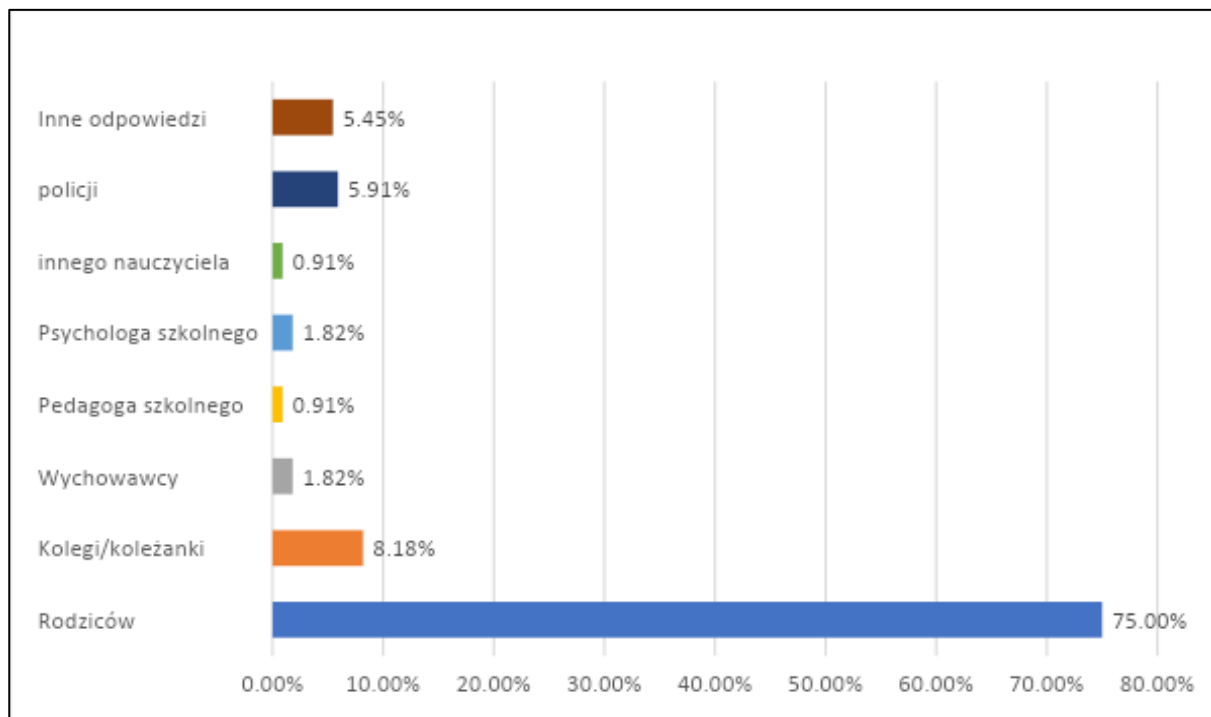
Wykres 26. Stosowanie kar przez rodziców uczniów.

Źródło: Diagnoza Problemów Społecznych dla Gminy Żnin związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi oraz przemocą domową i rówieśniczą 2024

W przypadku doświadczania przemocy uczniowie najczęściej zwracali się do rodziców (75%). Następnie badani wskazywali zwrócenie się do koleżanki lub do kolegi (8,18%) oraz Policji (5,91%). Natomiast niepokojące jest to, że zaledwie 1,82% uczniów zgłosiłoby problem doświadczania przemocy wychowawcy lub do pedagoga szkolnego.

Wykres 27. Zwrócenie się po pomoc w przypadku doświadczania przemocy.

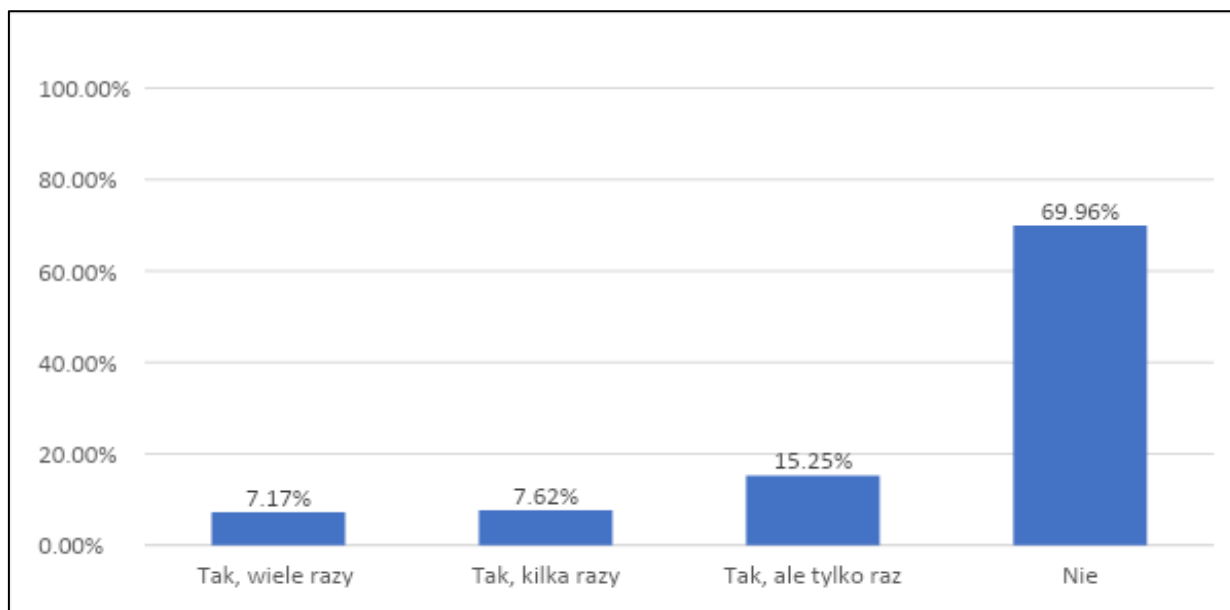

Źródło: *Diagnoza Problemów Społecznych dla Gminy Żnin związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi oraz przemocą domową i rówieśniczą 2024*

3.B.2 Zjawisko przemocy i cyberprzemocy w szkole

Przemoc rówieśnicza jest niestety bardzo powszechnym zjawiskiem w polskich szkołach. Może przybierać różnorodne formy. Ankietowani zostali poproszeni o ocenę, czy kiedykolwiek doświadczali różnorodnych form przemocy i cyberprzemocy – w czasie minionego roku.

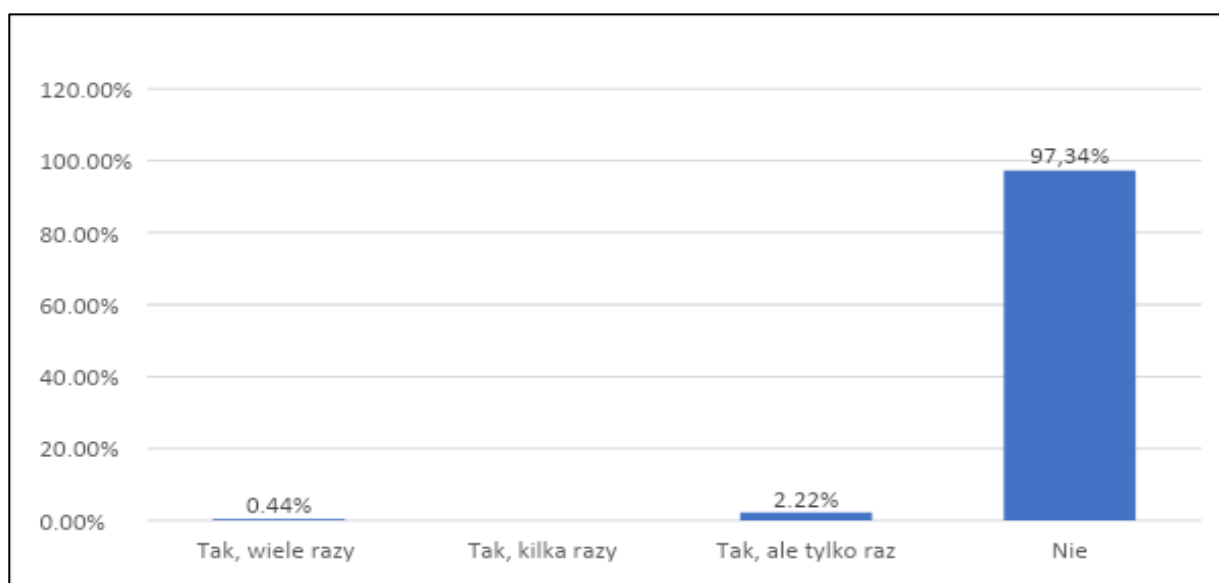
Wykres 28. Doświadczenie przemocy fizycznej w szkole.

Źródło: *Diagnoza Problemów Społecznych dla Gminy Żnin związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi oraz przemocą domową i rówieśniczą 2024*

W odniesieniu do przemocy fizycznej, 15,25% młodych doświadczyło jednorazowo sytuacji pobicia lub innego rodzaju przemocy fizycznej. Kilkakrotne zdarzenia odnotowało 7,62% ankietowanych, zaś aż 7,17% uważa, że doznawało przemocy fizycznej wielokrotnie. To bardzo istotna statystyka ujawniająca, że przemoc wobec rówieśników – na poziomie fizycznym – jest obecna i wymaga dodatkowej uwagi w zakresie profilaktyki w szkołach.

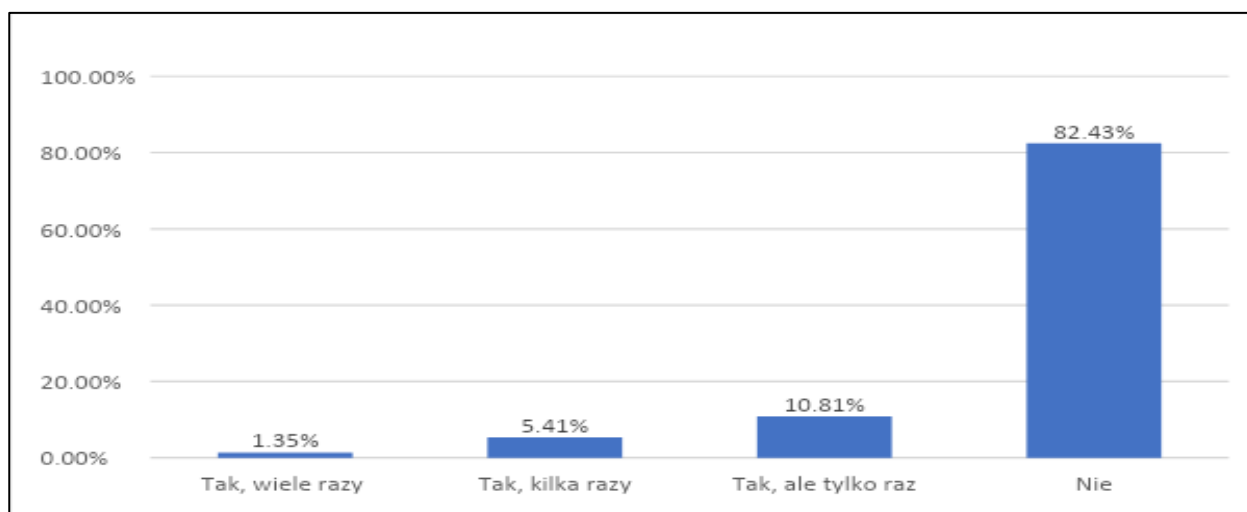
Wykres 29. Doświadczenie przemocy seksualnej w szkole.

Źródło: *Diagnoza Problemów Społecznych dla Gminy Żnin związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi oraz przemocą domową i rówieśniczą 2024*

W odniesieniu do przemocy seksualnej, doświadczenia te mają raczej charakter jednorazowy – wskazuje tak 2,22% młodzieży. Równocześnie, 0,44% ankietowanych doświadczyło jej wiele razy. Przemoc seksualna, szczególnie w bardzo młodym wieku może mieć niezwykle poważne skutki dla rozwoju seksualnego i psychicznego dzieci. Pomimo niewielkiego odsetka respondentów wskazujących na takie doświadczenia, warto ukazywać młodym, w jaki sposób stawiać granice i jakie zachowania należą do kategorii przemocy seksualnej.

Wykres 30. Doświadczenie wymuszania jako forma przemocy psychicznej w szkole.

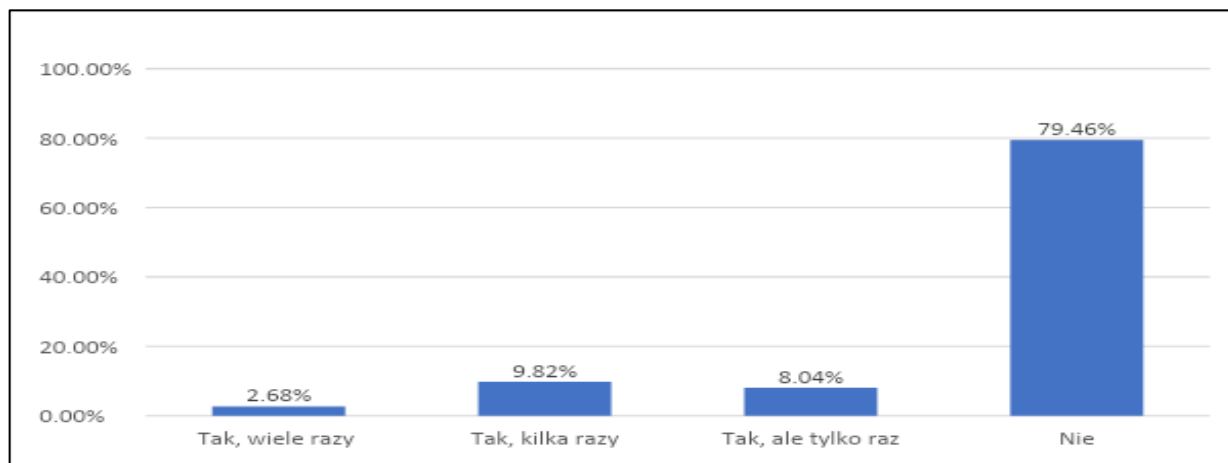

Źródło: *Diagnoza Problemów Społecznych dla Gminy Żnin związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi oraz przemocą domową i rówieśniczą 2024*

Dane statystyczne przedstawione w wykresie powyżej dotyczą wymuszania na uczniach wykonywania czynności, których nie chcą dokonać. Może to być ujawnienie odpowiedzi, przepisanie zadań domowych lub wykonanie prac, które powinny być wykonane samodzielnie przez uczniów. Takie doświadczenia posiada część uczniów szkół na terenie gminy. 10,81% uczniów miało takie zdarzenie jeden raz, kilka razy 5,41% respondentów i 1,35% wiele razy. Jest to wskazanie do prowadzenia profilaktyki dotyczącej komunikacji, asertywności i jasnego stawiania granic – tak, aby dzieci wiedziały w jaki sposób odmawiać podczas prób wymuszania.

Powszechną formą przemocy wśród młodych jest rozsyłanie obraźliwych wiadomości tekstowych. Korzystanie z portali społecznościowych i komunikatorów pozwala na zachowanie większej anonimowości, a równocześnie otwiera możliwości do stosowania przemocy werbalnej za pośrednictwem mediów. Jeden na dziewięciu zapytanych uczniów (8,04%) miało w swoim życiu takie zdarzenie jednokrotnie. 9,82% badanych wskazuje, że takie zachowania miały miejsce więcej niż jeden raz oraz 2,68% - częściej.

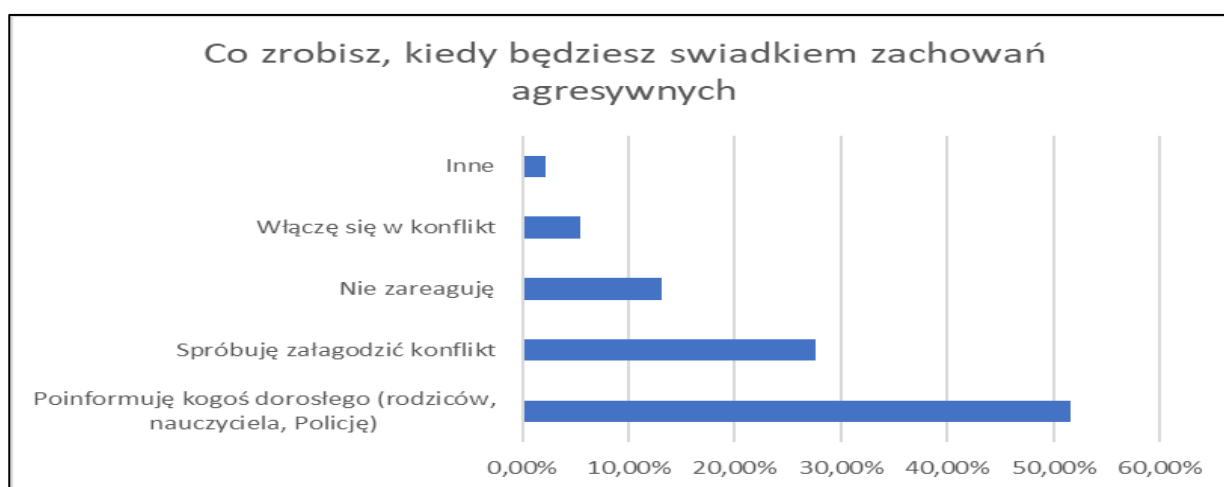
Wykres 31. Doświadczenie cyberprzemocy w szkole z wykorzystaniem form tekstowych (SMS, mail).

Źródło: Diagnoza Problemów Społecznych dla Gminy Żnin związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi oraz przemocą domową i rówieśniczą 2024

Ankietowani zostali zapytani również, w jaki sposób zachowują się, będąc świadkiem przemocy, czy agresywnego zachowania. Nieco ponad połowa badanych wskazała, że przekazałaby informację osobie dorosłej (51,58%). Świadczy to o dużym zaufaniu uczniów do rodziców, nauczycieli czy policji. Co czwarty próbowałby załagodzić konflikt (27,60%) zaś 5,43% postanowiłoby włączyć się w konflikt. Istnieje zagrożenie, że ankietowani, którzy deklarują taką postawę, mogą stać się współuczestnikami sytuacji, w której przemoc stosowana jest jako narzędzie rozwiązywania sporów. Istotny wydaje się również fakt, że 13,13% badanych oświadczyło, iż nie zareagowałoby na taką sytuację.

Wykres 32. Spodziewana reakcja świadka na sytuację przemocową.

Źródło: Diagnoza Problemów Społecznych dla Gminy Żnin związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi oraz przemocą domową i rówieśniczą 2024

C. Podsumowanie i wnioski z Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych

W badaniu diagnozującym przeprowadzonym wśród dorosłych mieszkańców Gminy Żnin wyróżnić można główne problemy, które pojawiają się w odpowiedziach osób objętych badaniem. Na podstawie uzyskanych danych oraz ich analizy można wyróżnić najważniejsze kwestie, które wymagają zwrócenia uwagi:

- W opinii dorosłych mieszkańców spożycie alkoholu na terenie gminy w przeciągu ostatnich 10 lat uległo wzrostowi – uznało tak 64% ankietowanych. Zdaniem 29% osób nie uległo zmianie, a niemal 7% respondentów uznało, że zmalało.
- Badani doświadczyli określonych wydarzeń związanych ze spożywaniem alkoholu w miejscu publicznym. Najczęściej wskazywaną sytuacją było głośnie zachowanie młodzieży – w przestrzeni publicznej doświadczyło tego 31% badanych. W dalszej kolejności typowano awanturę (22%), wandalizm (14%) oraz bójkę (10%). Bezpośredniej krzywdy doznał 1% ankietowanych.
- Blisko połowa ankietowanych, tj. 49% zna gospodarstwa domowe, w których dochodzi do różnych form przemocy (fizycznej, psychicznej, seksualnej lub ekonomicznej). Jeden na trzech badanych (33%) zna jeden lub dwa domy, w których dochodzi do przemocy, 10% ankietowanych wskazało znajomość kilku, natomiast odpowiedzi 6% mieszkańców wskazują na znajomość wielu takich gospodarstw domowych. Osobami, które najczęściej doznają przemocy to w opinii ankietowanych kobiety (61,62%), jednakże znaczna część badanych stwierdziła, że problem ten równie często dotyka obie płcie (19,19%).
- Ankietowani są zdania, że przemoc dotyka raczej osób w gorszej sytuacji materialnej. Jeden na trzech badanych wskazał, że sytuacja materialna ofiar przemocy jest zła (34%) lub średnia (27%). Podobny odsetek miał trudność z udzieleniem odpowiedzi (31%).
- Jeden na trzech badanych wskazuje, że nie wie jak postępować wobec ofiar przemocy (31%).
- W opinii 91% badanych strach dziecka nie ułatwia rodzicom jego wychowania. Odmienne zdanie posiadało blisko 9% respondentów.
- 34% ankietowanych zna przypadki bicia dzieci przez ich rodziców lub opiekunów.
- Z wyników badań wynika, iż pozytywny stosunek do stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci jako metody wychowawczej ma 2% badanych. W porównaniu do badań ogólnopolskich jest to nieco niższy odsetek, ponieważ zdecydowaną akceptację wykazało tylko 6% ankietowanych z całego kraju.

- Większość ankietowanych ma oczekiwania wobec gminy do podejmowania działań na rzecz profilaktyki alkoholowej (68%), z kolei nie posiada ich 8% badanych. Jeden na czterech mieszkańców nie ma w tym zakresie zdania (24%).
- Zgromadzone wyniki badań pokazują, że większość (76%) badanych nie ma świadomości na temat tego, jakie działania profilaktyczne są prowadzone na terenie gminy w celu przeciwdziałania i zapobiegania uzależnieniom od alkoholu i narkotyków.
- Dorośli ankietowani uważają, że najistotniejszym problemem społecznym na terenie gminy jest spożywanie alkoholu. Jako poważny i bardzo poważny określiło go aż 60% badanych. Kolejny poważny problem to trudności mieszkaniowe. Jako bardzo poważny określiło go 23%, a poważny – 29% ankietowanych. Mieszkańcy dostrzegają też brak tolerancji – połowa ankietowanych wskazuje na jego obecność w Gminie Żnin. Wysokie wyniki dotyczą również kryzysu rodzinnego – 33% uważa go za poważny, a 15% - bardzo poważny.
- 67% wskazało, że obecnie w ich gospodarstwie domowym są osoby bezrobotne. To istotna informacja, wskazująca na obecność problemu w gminie.
- Większość respondentów twierdzi, że szansa znalezienia zatrudnienia przez bezrobotnych w gminie jest umiarkowana. Taką opinię wyraża 41,39% badanych. Co trzeci ankietowany wskazał, że szansa na to jest bardzo duża (8,61%) lub duża (22,52%). Co piąty ankietowany uważa, że jest to zadanie trudne w gminie (21,52%).
- Według większości respondentów, osobami, które są najbardziej zagrożone to osoby z uzależnieniami (43,38%), osoby z niepełnosprawnościami (31,46%) oraz osoby starsze (12,91%).
- 56% dorosłych mieszkańców nie ma wiedzy na temat działań wspierających osoby bezrobotne i zagrożone wykluczeniem społecznym prowadzonych w gminie. W związku z tym konieczne jest prowadzenie szeroko zakrojonej kampanii informacyjnej (np. w postaci ulotek, reklam na stronach internetowych instytucji i organizacji na terenie Gminy) na temat dostępnych form pomocy.
- Młodzi mieszkańcy Gminy Żnin postrzegają problemy przed jakimi stoi lokalna społeczność w następujący sposób:
 - Co piąty uczeń uznał za prawdziwe stwierdzenie, że „alkohol występujący w piwie jest inny i mniej groźny niż w wódce” (21%). To zdecydowanie wskazówka do pracy profilaktycznej w tym zakresie.

- Wśród przebadanych uczniów blisko 82% stwierdziło, że nigdy nie spożywało alkoholu natomiast 18% uczniów wskazało, że jest po inicjacji alkoholowej.
- Zapytani o sytuację, w której po raz pierwszy spożyli alkohol, przebadani uczniowie najczęściej wskazywali dom rodzinny (65,85%), a w dalszej kolejności próba alkoholu odbyła się na wakacjach lub na dyskotecze (po 17,07%).
- Większość (87%) dzieci i młodzieży, które wzięły udział w badaniu stwierdziło, że nigdy nie paliła papierosów, także elektronicznych. Częściej niż jeden na dziesięciu uczniów wskazał natomiast, że ma za sobą inicjację nikotynową (13%).
- Największy odsetek ankietowanych w momencie inicjacji nikotynowej miało 10-12 lat (55,17%). W dalszej kolejności respondenci wskazywali na 13-15 lat (31,03%) oraz na mniej niż 9 lat (6,90%).
- Niemal połowa uczniów przyznała, że kiedykolwiek sięgnęła po napoje energetyzujące (47,32%). Kilka razy w tygodniu spożywa je 5,36% ankietowanych, natomiast do codziennego picia ich przyznało się 1,79% uczniów. Równocześnie co piąty uczeń tylko raz spróbował napoju (19,63%).
- 4,02% uczniów wielokrotnie odczuło dyskomfort i niepokój w związku z brakiem dostępu do Internetu. 14,73% ankietowanych wskazało, że przydarzyło się to im kilkukrotnie, natomiast co piąty respondent wskazał, że odczuwał opisywane objawy jeden raz (18,30%).
- Większość uczniów natomiast nie odczuła niepokoju lub stresu w przypadku braku dostępu do sieci (62,95%). 14,73% respondentów zdarzało się to kilkukrotnie, a 4,02% ankietowanym wiele razy. 18,30% badanych posiada jedno takie doświadczenie.
- Uczniowie poświęcają na korzystanie z komputera/ konsoli/ tabletu 1-3 godziny (39,46%) lub 3-5 godzin (29,60%).
- Na zaniechanie nauki lub innych aktywności w związku z graniem w gry wskazało blisko 40% uczniów, spośród których aż 20,89% zdarzało się to kilkukrotnie, a 4,45% wielokrotnie.
- Ponad jeden na trzech badanych rozpoczął grę w wyniku złego nastroju, co jest wynikiem niepokojącym.
- W odniesieniu do przemocy fizycznej w środowisku szkolnym, 15,25% młodych doświadczyło jednorazowo sytuacji pobicia lub innego rodzaju przemocy fizycznej.
- Kilka razy zdarzenia odnotowało 7,62% ankietowanych, zaś aż 7,17 respondentów

doznawało przemocy fizycznej wielokrotnie.

- W grupie ofiar przemocy ekonomicznej z użyciem gróźb jest 5% badanych uczniów.
- Spośród wszystkich udzielonych odpowiedzi dotyczących sposobów spędzania wolnego czasu, aż 65,33% wskazań dotyczyło korzystania z urządzeń elektronicznych. Na drugim miejscu znalazł się sport (40,44%) a na kolejnym – spotkania z rówieśnikami (39,11%). Co piąty uczeń decyduje się na czytanie książek (21,33%) oraz wyjazdy poza miejsce zamieszkania (20%).
- Najczęściej badani wskazywali, że przeważnie czują się bezpiecznie na terenie swojej szkoły (45,54%). Niestety 3,12% uczniów zdecydowanie nie odczuwa poczucia bezpieczeństwa. Z kolei 14,73% czasem nie czuje się bezpiecznie w szkole.
- Wśród przebadanych uczniów co dziesiąty (9,50%) nie darzy zaufaniem żadnego nauczyciela. Niemniej, 27,60% ankietowanych ufa większości z nich. Co dziesiąty badany (10,41%) ufa wszystkim nauczycielom i podobny odsetek (9,95%) – połowie kadry w szkole.
- Uczniowie dość dobrze oceniają relacje ze swoimi rodzicami. Jako bardzo dobrą relację określiło 78,48% uczniów, jako raczej dobrą – 14,35%, natomiast jako raz dobrą, a raz złą określiło 5,38% ankietowanych.
- Największy procent uczniów brało udział w zajęciach o tematyce zdrowego stylu życia (49,31%) oraz zagrożeń korzystania z komputera (37,61%). Jak wynika z uzyskanych odpowiedzi, niezwykle ważne jest, aby na terenie Gminy Żnin zwiększyć udział uczniów zarówno w programach profilaktycznych dotyczących agresji / przemocy, używek i uzależnień, a także związanych z wyborem przyszłej ścieżki kształcenia – z odpowiedzi uczniów wynika, że uczęszczała na nie mniej niż połowa badanych respondentów.

4. Kierunki i cele programu

A. Zasady działania programu

- Wzajemna współpraca instytucji powołanych do pracy z rodzinami w zakresie udzielania pomocy i wsparcia rodzicom, ze szczególnym uwzględnieniem tych, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze.
- Uwzględnianie potrzeb dzieci w podejmowanych działaniach.
- Jawność i poszanowanie godności osób szukających wsparcia w instytucjach.

B. Beneficjenci

Wszystkie cele i działania scharakteryzowane w programie mają służyć poprawie sytuacji rodzin zamieszkujących na terenie Gminy Żnin. Program skierowany jest do:

- rodzin z dziećmi zamieszkujących na terenie Gminy Żnin, ze szczególnym uwzględnieniem tych, które borykają się z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- rodzin zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej;
- rodzin, którym Sąd ograniczył prawa rodzicielskie lub które postanowieniem Sądu zostały pozbawione praw rodzicielskich;
- przedstawiciele instytucji i służb pracujących na rzecz dzieci i młodzieży.

C. Cel główny

Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin w Gminie Żnin, wspomagającego prawidłowe funkcjonowanie rodziny z uwzględnieniem potrzeb rodzin z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

D. Cele strategiczne, adresaci, cele operacyjne, działania

Cel strategiczny 1: Kultywowanie wartości rodzinnych oraz inicjowanie lokalnych form wsparcia

Zakładane rezultaty:

- Promowanie prawidłowych wzorców rodzinnych oraz organizowanie atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu powinno przyczynić się do zmniejszenia obszarów wykluczenia społecznego oraz ograniczenia wpływu negatywnych wzorców rodzinnych na młodych ludzi.
- Inwestowanie w rozwój zainteresowań dzieci i młodzieży ma na celu skierowanie ich ku społecznie akceptowanym formom spędzania wolnego czasu w przyszłości.
- Różnorodne inicjatywy lokalne, jak również te organizowane przez gminę, mają na celu zachęcanie do wspólnego spędzania czasu z bliskimi oraz promowanie integracji międzypokoleniowej.

Działania do realizacji celu szczegółowego:

- Promowanie oferty placówek wsparcia dziennego. (Zadanie stałe)
- Organizacja różnych form integracji rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem wydarzeń inicjowanych w społecznościach lokalnych. (Zadanie stałe)
- Działalność edukacyjno-informacyjna na rzecz rodziny. (Zadanie stałe)

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- Liczba i rodzaj działań lokalnych skierowanych do rodzin.
- Liczba dzieci i młodzieży korzystających z placówek wsparcia dziennego.
- Liczba i rodzaj działań promujących formy wsparcia oferowane rodzinie.

Cel strategiczny 2: Doskonalenie systemu wsparcia rodziny

Zakładane rezultaty:

- Rodziny objęte wsparciem otrzymają kompleksową pomoc, co ma na celu zmniejszenie lub wyeliminowanie obszarów ich dysfunkcji.
- Wzmocnione zostaną kompetencje opiekuńczo-wychowawcze rodziców, co może zapobiec konieczności umieszczania dzieci pod opieką poza rodziną. Dla dzieci pozostających w pieczy zastępczej wsparcie rodzin ma na celu umożliwienie im powrotu do rodziny biologicznej.

Działania do realizacji celu szczegółowego:

- Rozwijanie systemu asystentury rodzinnej. (Zadanie stałe)
- Ułatwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego. (Zadanie stałe)
- Zapewnienie poradnictwa rodzinnego: psychologicznego, pedagogicznego w zakresie uzależnień, terapii indywidualnej, grupowej oraz rodzinnej dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze. (Zadanie stałe)
- Pomoc w przezwyciężaniu marginalizacji społecznej rodzin i innych obszarów wykluczenia poprzez włączanie ich w projekty i programy, zwłaszcza te finansowane ze środków zewnętrznych. (Zadanie stałe)

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- Liczba rodzin objętych pomocą MOPS w Żninie.
- Liczba rodzin objętych usługą asystenta rodziny.
- Liczba rodzin, w których zakończono realizację usługi asystenta rodziny, ze wskazaniem na zrealizowanie stawianych w planie pomocy celów.
- Liczba postanowień sądu w sprawie zmiany zarządzeń odnośnie dzieci poprzez ich powrót do rodziny objętej pomocą asystenta.
- Liczba postanowień sądu w sprawie uchylenia nadzoru kuratora w rodzinach objętych pomocą asystenta.
- Liczba interdyscyplinarnych działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej.
- Liczba osób/rodzin, które skorzystały z poradnictwa specjalistycznego.
- Liczba warsztatów lub innych form pracy grupowej zwiększających kompetencje wychowawcze.
- Liczba rodzin uczestniczących w projektach i programach, zwłaszcza współfinansowanych ze środków zewnętrznych, oferujących dodatkowe formy pomocy.

Cel strategiczny 3: Podnoszenie jakości i efektywności usług na rzecz wspierania rodziny

Zakładane rezultaty:

- Efektem powinno być rozwijanie i zacieśnianie współpracy pomiędzy różnymi podmiotami działającymi na rzecz rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi w celu zmniejszenia ryzyka powielania działań.

- Poprzez wsparcie merytoryczne (superwizje i inne formy doskonalenia zawodowego) udzielone specjalistom zajmującym się pomocą rodzinie nastąpi wzrost ich kompetencji zawodowych, co z kolei przyczyni się do zwiększenia efektywności działań w obszarze wspierania rodziny.

Działania do realizacji celu szczegółowego:

- Doskonalenie współpracy interdyscyplinarnej pomiędzy różnymi podmiotami zajmującymi się rodziną. (Zadanie stałe)
- Zapewnianie dostępu do superwizji specjalistycznej oraz realizowanie różnorodnych form doskonalenia zawodowego dla kadry pracującej z rodzinami, w tym dla pracowników MOPS w Żninie, Zespołu Interdyscyplinarnego w Żninie oraz dla asystentów rodziny. (Zadanie stałe)

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- Liczba spotkań z udziałem przedstawicieli różnych instytucji działających na rzecz rodzin.
- Liczba szkoleń dla osób zajmujących się pomocą rodzinom, ze szczególnym uwzględnieniem form doskonalenia zawodowego asystentów rodziny.
- Liczba osób objętych szkoleniami i innymi formami doskonalenia zawodowego.
- Liczba superwizji specjalistycznych (grupowych i indywidualnych).
- Liczba osób objętych superwizją specjalistyczną (grupową i indywidualną).

Cel strategiczny 4: Wspieranie funkcjonowania rodziny w sferze socjalno-bytowej

Zakładane rezultaty:

- Rodziny mające trudności w zaspokajaniu potrzeb finansowych będą monitorowane przez pracowników socjalnych w zakresie przyznawania świadczeń zgodnie z ustawą o pomocy społecznej. Kompleksowa diagnoza sytuacji rodzin doprowadzi do tego, że rodziny będą świadome dostępnych form pomocy i ulg oraz będą z nich korzystać.
- Rodziny zagrożone utratą mieszkania będą motywowane do korzystania z dodatku mieszkaniowego.
- Rodziny znajdujące się w sytuacji kryzysowej będą miały zapewnioną pomoc w postaci schronienia, konsultacji interwencyjnych oraz innych form pomocy świadczonych w ośrodkach wsparcia, interwencji kryzysowej i innych placówkach interwencyjnych.

- Wszystkie te działania mają na celu podniesienie bezpieczeństwa bytowego i socjalnego rodzin.

Działania do realizacji celu szczegółowego:

- Zapewnienie pomocy finansowej dla rodzin zgodnie z ustawą o pomocy społecznej. (Zadanie stałe)
- Kontynuowanie oferty dożywiania poprzez realizowanie programów żywnościowych. (Zadanie stałe)
- Zapobieganie utracie mieszkania poprzez pomoc w postaci dodatków mieszkaniowych. (Zadanie stałe)
- Zapewnienie pomocy w formie ośrodków wsparcia, ośrodków interwencji kryzysowej oraz innych placówek wsparcia dla rodzin znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji. (Zadanie stałe)

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- Liczba rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.
- Liczba rodzin korzystających z dodatków mieszkaniowych.
- Liczba rodzin korzystających z dodatków energetycznych.
- Liczba dzieci objętych dożywianiem.
- Liczba rodzin, którym przysługuje dodatek z tytułu wielodzietności.
- Liczba rodzin/osób przebywających w ośrodkach wsparcia, ośrodkach interwencji kryzysowej oraz innych placówkach oferujących schronienie.

E. Monitorowanie, sprawozdawczość i źródła finansowania

Zakładane rezultaty Programu:

1. Poprawa funkcjonowania rodzin ze szczególnym uwzględnieniem rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.
2. Reintegracja rodzin naturalnych poprzez powrót dzieci do naturalnego środowiska.
3. Rozwój profesjonalnych form pomocy rodzinie.
4. Realizacja działań o charakterze środowiskowym.

Realizacja i finansowanie Programu:

Koordynowanie, organizowanie oraz inicjowanie Programu należy do zadań Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żninie, który odpowiedzialny jest za jego realizację przy współpracy z lokalnym samorządem, instytucjami i organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami zajmującymi się sprawami rodziny (Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Środowiskowy Dom Samopomocy, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Żniński Dom Kultury, Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Żninie).

Sprawozdanie z realizacji Programu przedstawione będzie corocznie Radzie Miejskiej w Żninie, jako integralny element sprawozdania z działalności ośrodka.

Źródłem finansowania zadań ujętych w Programie będą środki z budżetu Gminy Żnin, przeznaczone na realizację działań na rzecz wsparcia rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi oraz z innych źródeł.

Monitorowanie i ewaluacja Programu z założenia ma służyć sprawdzeniu, czy zakładane rezultaty i planowane działania zostały zrealizowane. Program ma charakter otwarty i będzie w miarę potrzeb aktualizowany. Dane statystyczne pozyskiwane podczas realizacji Programu będą analizowane i posłużą sprawdzeniu efektywności podejmowanych działań i wprowadzaniu uzasadnionych zmian w celu podniesienia ich skuteczności.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177, z późn. zm.) do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Ustawa wskazuje na konieczność stworzenia systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w sytuacjach kiedy ma ona trudności w prawidłowym wypełnianiu swoich funkcji. Natomiast art. 179 ust. 2 cytowanej ustawy wskazuje, że programy te uchwalane są przez radę gminy, z uwzględnieniem potrzeb związanych z realizacją zadań w zakresie wspierania rodziny.

Z uwagi na fakt, że Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024 przyjęty Uchwałą Nr LII/472/2021 Rady Miejskiej w Żninie z dnia 29 grudnia 2021 r. traci swą ważność z dniem 31 grudnia 2024 r. uzasadnione jest uchwalenie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025 – 2027.

W związku z powyższym przyjęcie uchwały jest w pełni uzasadnione.